

Vznik a vývoj odborného periodika katedry historie na plzeňské pedagogické fakultě v letech 1958 – 2016

Naděžda Morávková

Abstract: There was based the new scientific journal in Pilsen in 1958. His creator and head of editorial board professor Václav Čepelák from department of history at pedagogical highschool in Plzeň made it like a yearbook. It was focused on history of Westbohemian region and didactic topics there. This article follows the history and changes of journal.

Key words: Faculty of education in Pilsen; Václav Čepelák; Department of History FPE ZCU; Bohemiae occidentalis historica

Založení katedrálního periodika Václavem Čepelákem

Počátkem padesátých let, po únorovém převratu, byl jediným regionálním periodikem, kde bylo lze uveřejňovat odborný výzkum v Plzni, Život Plzeňska. Tento zajímavý seriál názorně ilustruje dobu, ve které vycházel. Jde o dosti tendenční periodikum, plné dobové emotivní rétoriky a módní tematické náplně (od oslav J. V. Stalina. Z. Nejedlého, J. Fučíka, či K. Gottwalda po příspěvky dělníků a rolníků o socialistických závazcích, údernických akcích a vyhraňování se proti západnímu imperialismu). Najdeme zde nejružnější žánr, příspěvky ideologické, beletristické, zejména dobovou angažovanou poezii, příspěvky národopisné, publicistické, ale i odborné, zejména historické, literárně historické, z dějin regionální hudby, výtvarného umění, archeologie, muzejnictví, genealogie či toponomastiky a dialektologie. Časopis nebyl strukturovaný, uváděl vedle sebe bez zvláštního označování různé druhy příspěvků, včetně obrázků (jimiž byla mnohdy zajímavá drobná díla regionálních výtvarníků, stejně jako plakátová agitační grafika), fotografie, poezii i výše jmenované odborné stati. Strukturovaný nebyl ani jednoduchý obsah uveřejňovaný nejprve uvnitř na předsádce, později na přední straně časopisu.

Roku 1958 začala katedra dějepisu vydávat pravidelný odborný sborník. Byl založen zejména díky snaze Václava Čepeláka, který byl také coby zkušený editor dlouho jeho šéfredaktorem. Publikační možnosti a odborné aktivity členů katedry se tak značně rozšířily. Katedra periodikum zpočátku musela sdílet s katedrou základů marxismu-leninismu, i tak bylo ovšem jeho založení velkým posunem v možnostech domácí odborné prezentace. Sborník vycházel jako ročenka od roku 1958, název se zpočátku dosti měnil.¹⁾ Grafická podoba byla jednoduchá, jak bylo tehdy u odborných periodik zvykem, ale po celou Čepelákovu dobu jednotná, formátu A5, desky byly provedené v opakujícím se designu ve dvoubarevném nelaminovaném potisku.²⁾ Původcem tiskoviny byla Vyšší pedagogická škola a její další přejmenované varianty a vydávala sborník ve Státním pedagogickém nakladatelství. Proto je místem vydání Praha. Redakční radu řídil, a byl i odpovědným výkonným

1) Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis-zeměpis 1*, Praha 1958; týž (red.), *Sborník Vyšší pedagogické školy v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis-zeměpis 2*, Praha 1959; týž (red.), *Sborník Pedagogického institutu v Plzni: Dějepis a zeměpis 3*, Praha 1961; týž (red.), *Sborník Pedagogického institutu v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis 4*, Praha 1962; týž (red.), *Sborník Pedagogického institutu v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis 5*, Praha 1963; týž (red.), *Sborník Pedagogické fakulty v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis 6*, Praha 1965.

2) Viz příloha č. 1.

redaktorem, sám Václav Čepelák, dalšími stálými členy redakční rady byli Bohdan Bayer, Jiří Kůst, Bohumil Kasl, Miloslav Šváb, Václav Vodák, Zdeněk Ungerman,³¹ v případě prvního a druhého čísla také Adolf Zeman.⁴¹ Sborník vycházel v nákladu 500 kusů, od roku 1964 v nákladu 300 výtisků. Rozsah stránek se pohyboval od necelé stovky do počtu kolem tří set.⁵¹ Stati jsou většinou opatřované citačním a poznámkovým aparátem, několik autorů uvádí také použitou literaturu, všechny příspěvky mají resumé ve dvou světových jazycích, na prvním místě v ruštině, na druhém v němčině. Počet příspěvků kolísal od devíti (svazek č. 1) po dva (svazek č. 4). Obsah nebyl strukturovaný a od druhého svazku byl uváděn trojjazyčně, ve stejných cizích jazycích a jejich stejném pořadí jako resumé za statěmi. Nevýhodou byla díky spojení různých oborů tematická nevyváženost. I tak je ale sborník dalším krokem v rozvoji úrovně regionální historiografie Plzně po druhé světové válce, neboť většina příspěvků uveřejněných zde v oboru historie se týká dějin regionu.

Ve svazku č. 1 z roku 1958 publikoval Václav Čepelák stat' *Ohlas revolučního roku 1848 na Zbirožsku*.⁶¹ Zabýval se průběhem revolučních událostí poloviny 19. století na Plzeňsku, a to na venkově, v okolí Hořovic, Zbiroha a Radnic. Hledal příčiny neobvyklého úsilí a odhodlání, které místní obyvatelstvo věnovalo revolučním aktivitám v té době. Použil k tomu metodu rozboru petic zasilaných venkovským obyvatelstvem vrchnostenským a správním orgánům, aby vysledoval příčiny tehdejší sociální a politické krize v kraji. Využil vydané formy petic, k vydání je připravil František Roubík. Kromě jejich analýzy se zabýval také porovnáním četnosti petic s počtem podobných stížností v jiných krajích země a došel k zajímavému závěru, že přes prvotní dojem značné revolučnosti kraje, jehož obyvatelé neváhali podpořit i revoluci v Praze, nepatřilo Hořovicko a okolí, stejně jako celé Plzeňsko, k nejvíce nespokojeným oblastem. Právě naopak. Čepelák objevený fakt vysvětluje národnostním složením oblasti, byl zde značný podíl Němců či národních utrakvistů, a kraj také nepatřil k nejhudším. Další Čepelákov článek v prvním svazku sborníku *Neznámé dokumenty o zdickém pobytu Josefa Němce*⁷¹ byl také metodologicky zajímavý. Zabýval se stejnou oblastí, tedy Hořovickem, tentokrát v době Bachovského absolutismu. Kromě klasického archivního materiálu z proveniencie bývalého okresního hejtmantství v Hořovicích, který Čepelák našel ve spisovně Okresního národního výboru v Hořovicích, využil v místním archivu nalezenou korespondenci Boženy Němcové s jejím manželem Josefem Němcem. Josef Němec pobýval ve Zdicích v letech 1857 a 1858, působil zde jako kontrolor pivovaru. Němec byl pro své postoje v revolučním období politicky poznamenanou osobností a Čepelák sledoval, jak takovouto osobnost lidé v kraji přijali. Upozorňoval na udavačství, neochotu zaměstnat člověka pod policejním dozorem a politickou opatrnost místního českého obyvatelstva. Musel číst v dopisech i mezi řádky a nalezené informace ověřovat v jiných archivních materiálech. Stat' Jindřicha Vacka *Dva předbělohorské urbáře panství tachovského*⁸¹ je typickou odbornou statí historika své doby, odchovance Gollových žáků, jímž Vacek stejně jako příslušníci mladší Plzeňské historické školy jistě

31) Všichni jmenovaní byli spojeni s plzeňskou pedagogickou fakultou, ať už na částečný či a plný úvazek.

41) Jeho odvolání z redakční rady bylo nepřímým důsledkem negativního výsledku prověrek spolehlivosti v roce 1958.

51) Svazek 1 – 206 stran a volná příloha, svazek 2 – 314 číslovaných stran, svazek 3 – 325 stran a volná příloha, svazek 4 – 99 stran, svazek 5 – 93 stran, svazek 6 – 287 stran.

61) Václav ČEPELÁK, *Ohlas revolučního roku 1848 na Zbirožsku*, in: týž (red.), Sborník VPŠ v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis-zeměpis (dále jen Sborník VPŠ) 1, Praha 1958, s. 35–48.

71) Týž, *Neznámé dokumenty o zdickém pobytu Josefa Němce*, in: týž (red.), Sborník VPŠ 1, Praha 1958, s. 49–52.

81) Jindřich VACEK, *Dva předbělohorské urbáře panství tachovského*, in: Václav Čepelák (red.), Sborník VPŠ 1, Praha 1958, s. 3–33.

byl. Používal exaktní práci s pramenem, ponejvíce hospodářské a legislativní provenience, nalézal informace o ekonomické a sociální situaci zkoumané lokality a z toho vyvozoval historickou rekonstrukci doby. Zabýval se zde zejména 15. a 16. stoletím, ke kterému sledované archiválie z okresního archivu v Tachově, tedy hlavně urbáře, poskytly zajímavá fakta. Přestože se jeho stať nevztahovala přímo k Plzni, můžeme pozorovat shodné postupy práce, jaké lze vidět tou dobou u plzeňských historiků zabývajících se ekonomickými a sociálními dějinami regionu, Bělohávka či Zemana. Ocenit je potřeba v rámci svazku i rozsáhlou stať Václava Lhotky *Ekonomické postavení drobného a středního rolníka na Plzeňsku za předmnichovské republiky*,^{9]} a to především po stránce metodologické. Lhotka se k získání obrazu o majetkové a životní úrovni plzeňského venkova za první republiky snažil využít informací ze soupisů Státního statistického úřadu a zpráv Pozemkového úřadu. Faktograficky je stať bohatá a zajímavá, závěry, které Lhotka vyvodil, jsou však diskutabilní, neboť se příliš nechal svést svou levicovou ideovou orientací a neubráníl se jistému zjednodušení závěrů, jež z výzkumu vyvodil. Stať Zdeňka Ungermana *Národní výbor v Plzni v roce 1918 jako organizační základna třídní spolupráce buržoazie a pracíkových sociálních demokratů*^{10]} je tímto nedostatkem dokonce tak znehodnocena, že lze diskutovat o jejím vědeckém charakteru. Navíc Ungermanova rétorika je nevhodná pro odborné vyjadřování, připomíná agitační a propagandistický styl a nevyhýbá se stylově nevhodně zbarveným jazykovým prostředkům. Naopak řemeslná stránka vědecké práce patrně nepatřila k autorovým prioritám.

Ve druhém svazku sborníku pokračuje Čepelák statí *Bouře proti obchodnímu kapitálu v Čechách r. 1866*^{11]} ve svých výzkumech v rámci sociálně ekonomických dějin 19. století. Tentokrát si naplánoval širší lokální záběr a jako podklady pro práci zvolil dokumenty ze spisovny prezidia někdejšího místodržitelství, uložené ve Státním ústředním archivu v Praze, a také dobový tisk, pražský, plzeňský i jiný. V rozsáhlé práci sledoval výtržnosti, krádeže a rabování v obchodech malých a středních prodejců. Vzhledem k době se jednalo zejména o obyvatele židovské národnosti, což ale příčinou incidentů většinou nebývalo. Po podrobné analýze rozsáhlého materiálu došel k závěru, že trestné činy byly přímým důsledkem chudoby výtržníků a hledal podložené souvislosti mezi příliš tržním chováním obchodníků té doby a očekávatelnými důsledky téhož v podobě velké pauperizace dělnických vrstev a následného protizákonného chování. Jindřich Vacek ve své stati *Vrchnostenské hospodaření na panství Jindřichohradeckém v letech 1563 - 6*^{12]} pokračoval svou typickou metodou detailního rozboru hospodářských pramenů, tentokrát účetní dokumentace šlechtických dvorů a jiných vrchnostenských podniků, jako např. pivovarů, rybníků, mlýnů, chmelnic atd., na Jindřichohradecku, aby ze zjištěných poznatků vytvořil rekonstrukci historického ekonomického a sociálního obrazu kraje v dané době. Po odborné stránce je práce pečlivá, fundovaná, tvořená s respektem k objektivnímu pojetí pramenných informací. V podstatě stejnou metodou pracoval ve většině svých děl i Adolf Zeman a jeho příspěvek *Plzeň za války třicetileté: Populační následky války*^{13]} do druhého

9] Václav LHOTKA, *Ekonomické postavení drobného a středního rolníka na Plzeňsku za předmnichovské republiky*, in: Václav Čepelák (red.), Sborník VPŠ 1, Praha 1958, s. 85–127.

10] Zdeněk UNGERMAN, *Národní výbor v Plzni v roce 1918 jako organizační základna třídní spolupráce buržoazie a pracíkových sociálních demokratů*, in: Václav Čepelák (red.), Sborník VPŠ 1, Praha 1958, s. 55–68.

11] Václav ČEPELÁK, *Bouře proti obchodnímu kapitálu v Čechách r. 1866*, in: týž (red.), Sborník VPŠ 2, Praha 1959, s. 77–126.

12] Jindřich VACEK, *Vrchnostenské hospodaření na panství Jindřichohradeckém v letech 1563–6*, in: tamtéž, s. 5–46.

13] Adolf ZEMAN, *Plzeň za války třicetileté. Populační následky války*, in: tamtéž, s. 47–75.

svazku sborníku není výjimkou. Problematikou se zabýval delší dobu, již jsme zmiňovali jednu z jeho statí, v níž výsledky svého bádání tímto směrem zveřejnil. Připomeneme, že Zeman zkoumal následky třicetileté války pro Plzeň metodou minuciózního rozboru dostupných pramenů hospodářské proveniencie, následně informace zpracovával dobovými moderními metodami kvantitativní analýzy a statistiky a dospíval tak rovněž k povedeným závěrům o hospodářsko-sociální charakteristice období. Tu shledával pro posouzení doby nejilustrativnější. V tomto se připojoval k převládajícímu trendu v celém tehdejší národním dějepisectví poloviny 20. století. Závěry, ke kterým dospěl v tomto směru, byly však pozoruhodné, neboť se lišily od dosavadního historického vypravování o následcích třicetileté války pro česká města a českou ekonomiku vůbec. Zeman oproti tvrzení oficiální historiografie^{14]} zjistil, že Plzeň nezaznamenala tak výrazný hospodářský propad, jak se mělo za to o českých městech té doby. Zde se však zabýval spíše demografickými následky války a oficiální historické poznání o značném poklesu počtu obyvatelstva v Čechách po třicetileté válce, a následně ještě pak po velkém moru v roce 1680, potvrdil. Počet obyvatel v Plzni klesl na tři čtvrtiny stavu, který byl zvolen za výchozí, tedy oproti roku 1568. Stať Vojtěcha Laštovky *Vliv henleinovského fašistického hnutí mezi německým obyvatelstvem Stříbrska*^{15]} je faktograficky velmi zajímavou prací, přináší rozsáhlý obraz situace v pohraničí před druhou světovou válkou a podrobný přehled o činnosti henleinovců na Stříbrsku. Autor shromáždil a analyzoval úctyhodné množství dobových pramenů, které objevil ve stříbrském archivu, a také svůj oblíbený pramenný zdroj, vzpomínky pamětníků. Zdeněk Ungermaň poskytl sborníku stať *Přehled rozvoje Plzně a základní tendence vývoje plzeňského dělnického hnutí do počátku dvacátého století*.^{16]} Dopustil se zde své setrvalé a typické chyby, k historickým pramenům jakékoli proveniencie přistupoval ne jako k prostředku pro získání v rámci možností objektivních a pravdivých historických informací, ale jako k prostředku pro získání argumentů na podporu svých předem hotových závěrů. Výsledkem je ideově zabarvená a odborně nekorektní stať.

Třetí svazek sborníku, po dvouleté přestávce ve vydávání, vyšel bez účasti katedry marxismu-leninismu. Obsahoval tři stati historické a jednu regionálně geografickou. Jindřich Vacek se vrátil ve své stati *Spor Tachovských s Husmanem v třicetileté válce*^{17]} k tematice Tachovska. Dospěl svými typickými metodami k obrazu hospodářského počínání cizí šlechty v českých zemích (zde Němec Jan Filip Husman z Namedy a Riolsburgu, jenž koupil roku 1623 Tachov a přilehlé vesnice), která se v průběhu třicetileté války a po ní zmocnila různých panství v zemích Koruny české. Necitlivá exploatace pak přinesla v prvním období značné hospodářské a následně i sociální škody. Vacek tyto ekonomické škody, na tachovském panství způsobené právě Husmanem, shledal po zevrubném analyzování pramenů z tachovského archivu jako mnohem závažnější příčinu pauperizace kraje a následného nevolnického rebelování než samotné válečné útrapy. Václav Čepelák publikoval ve třetím svazku sborníku stať *Dvě přehledné mapy k dějinám západních Čech*.^{18]} Je to stať metodická a je určena na pomoc učitelům dějepisu. Přináší dvě mapky Plzeňska,

14] Bedřich MENDL, *Vývoj řemesel a obchodu v Městech Pražských*, Praha 1947.

15] Vojtěch LAŠTOVKA, *Vliv henleinovského fašistického hnutí mezi německým obyvatelstvem Stříbrska*, in: Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník VPŠ 2*, Praha 1959, s. 163–210.

16] Zdeněk UNGERMAN, *Přehled rozvoje Plzně a základní tendence vývoje plzeňského dělnického hnutí do počátku dvacátého století*, in: tamtéž, s. 127–162.

17] Jindřich VACEK, *Spor Tachovských s Husmanem v třicetileté válce*, in: Václav Čepelák (red.), *Sborník VPŠ 3*, Praha 1961, s. 3–66.

18] Václav ČEPELÁK, *Dvě přehledné mapy k dějinám západních Čech*, in: tamtéž, s. 67–103.

mapku Plzeňského landfrýdu, panského katolického sdružení věrného císaři v době husitské a dále mapu krajských selských rebelií roku 1680 a rebelií na Chodsku roku 1693. K mapám vytvořil podrobný komentář i s návrhy využití ve výuce. Obzvláště přínosná musela být první mapa, protože centrální dějepisné učebnice platné v padesátých letech nezdůrazňovaly zbytečně historické skutečnosti, které se nehodily do oficiálního vypravování národní minulosti. Zmiňovat protihusitské postoje Plzně bylo, z tehdejšího pohledu glorifikace husitství a téměř ztotožnění boje husitů s bojem za národní a sociální svobodu v pojetí moderní doby, dosti nežádoucí. Čepelák však doporučoval nezastírat dějinná fakta, nýbrž je správně interpretovat a komentovat, a s tím zřetelem vyrobil zmíněnou pomůcku. I příspěvek Adolfa Zemana *O začátcích západočeské průmyslové výroby*^{19]} je metodickou pomůckou a byl rovněž opatřen mapkou, s místy manufaktur v Západočeském kraji a popsanými druhy jejich produkce. Rovněž byl připojen komentář a didaktická doporučení.

Ve sborníku č. 4 z roku 1962 najdeme jediný článek s historickou tematikou, z celkového počtu dvou článků ve svazku. Je jím stař tehdy služebně nejmladšího stálého člena katedry Jaroslava Šlajera *Využití regionálních prvků z dělnického hnutí Plzeňska v dějepisném vyučování*.^{20]}

Svazek č. 5 z roku 1963 přinesl další Vackův příspěvek k hospodářským a sociálním dějinám Tachovska, *K hospodářské problematice Tachovska po třicetileté válce*.^{21]} Rozborem urbářů a tentokrát i na základě historické odborné literatury, převážně německé, a také s pomocí zajímavé archiválie – korespondence mezi správcem panství a majitelem panství, zkoumal výnosy šlechtického podnikání a jeho podíl na celkových příjmech tachovské vrchnosti. Zjistil, že renta byla stále ještě dosti podstatnou složkou celkových příjmů vrchnosti na Tachovsku a že zvyšování robotních povinností mělo své konkrétní ekonomické výsledky. Zabýval se pak i následnými poddanskými vzpourami proti neúnosné výši roboty na Tachovsku koncem 17. století. Václav Čepelák přispěl do svazku statí *Z dějin konkurenčních zápasů o pracovní síly v českých železárnách na konci 18. století*.^{22]} Opět tentokrát čerpal z materiálů Státního ústředního archivu v Praze, neboť potřeboval regionální problém, kterým se zabýval, pojednat v souvislostech, které hranice regionu překračovaly. Z archivního fondu komerčního kolegia si vybral dva fascikly spisů, které zachycovaly spor mezi hutními úřady, ve Včelčicce na Tábořsku a v Kummru na Mladoboleslavsku, o nekalé konkurenci, spočívající v odlákání odborníků z hamru Darová na Plzeňsku. Dozvěděl se z archiválií, že koncem 18. století byla v Čechách velká poptávka po odbornících v železářské manufakturní výrobě, tzv. železohamernících, a že si je vrchnost vlastníci zmíněné manufaktury v regionu připoutávala mimoekonomicky, poddanskou nesvobodou a také privilegii. Byli osvobozeni od vojenské služby. Nábor odborníků z Plzeňska byl tedy posuzován jako protiprávní. Čepelák poznatky, ke kterým studii dospěl, zobecnil k začlenění do celkového obrazu o Plzeňském kraji na počátku kapitalistického podnikání. Ungermanův příspěvek *K revizionistické minulosti plzeňského dělnického hnutí*^{23]} byl opět ukázkou historicky nekorektní manipulace s historickým pramenem a tendenční interpretace téhož. Tentokrát Ungerman využil svých závěrů k předem

19] Adolf ZEMAN, *O začátcích západočeské průmyslové výroby*, in: tamtéž, s. 83–104.

20] Jaroslav ŠLAJER, *Využití regionálních prvků z dělnického hnutí Plzeňska v dějepisném vyučování*, in: Václav Čepelák (red.), *Sborník VPŠ 4*, Praha 1962, s. 5–66.

21] Jindřich VACEK, *K hospodářské problematice Tachovska po třicetileté válce*, in: tamtéž, s. 4–40.

22] Václav ČEPELÁK, *Z dějin konkurenčních zápasů o pracovní síly v českých železárnách na konci 18. století*, in: tamtéž, s. 41–60.

23] Zdeněk UNGERMAN, *K revizionistické minulosti plzeňského dělnického hnutí*, in: tamtéž, s. 61–72.

zamýšlenému útoku proti někdejší sociálně demokratické straně v regionu, což patrně dobře korespondovalo s tehdy aktuálním politickým trendem.

Svazek č. 6 vyšel opět po dvouleté přestávce, roku 1965. Na první místo sborníku byla umístěna hodnotná práce Václava Čepeláka, sepsaná k jubileu budovy, v níž se dodnes nachází Pedagogická fakulta, *K stému výročí budovy Pedagogické fakulty v Plzni*.^{24]} Příspěvek se zabýval podrobně dějinami budovy, jak je v titulku avizováno, a to na základě poznatků získaných z výročních zpráv I. české reálky v Plzni, která v budově původně sídlila, a dalších archiválií dostupných v Archivu města Plzně, Hruškových paměť^{25]} či dobového tisku. Sestavoval je pečlivě, kronikářským způsobem, její první ředitel František Částek. Další hojný pramenný základ poskytuje dobový tisk, kronika Martina Hrušky a sborníky k výročí plzeňského Sokola a Měšťanské besedy. Čepelák ovšem nezůstal jen u historie budovy, sepsal i historii škol, které zde kdy sídlily, zmínil významné pedagogy i významné absolventy škol. Stať ještě opatřil reprodukcí fotografie budovy a seznamem vědeckých, literárních a vzpomínkových textů, které našel v ročenkách reálky. Jindřich Vacek se opět zabýval Tachovskem – *Dominikální poddaní v lesních vsích tachovského panství v 17. až 19. století*.^{26]} Šlo v podstatě o syntézu, k níž autor dospěl po dlouhodobém studiu problematiky. Vacek se nevěnoval již jen panství tachovskému, ale poznatky zobecnil a práce byla tak vlastně studií o charakteristice dominikálního hospodaření v českých zemích po třicetileté válce, tedy charakteristikou ekonomickou, sociální a národnostní. Závěry, ke kterým Vacek dospěl, rozhodně přesahují regionální hranice a právem pak můžeme Jindřicha Vacka považovat za historika feudální ekonomiky v našich zemích v 17., 18. i na počátku 19. století. Vojtěch Laštovka se zabýval ve své stati *Proces bolševizace západočeské organizace KSČ v období dočasné stabilizace kapitalismu (1924 – 1929)*^{27]} tehdy často zpracovávanou problematikou plzeňských dějin dělnického hnutí, to znamená jejich „nerevolučnost“ v důsledku kovorolnictví a tzv. sociáldemokratického revizionismu. Bohužel neoddělil zcela politické přesvědčení a práci historika, a závěry, které prezentoval, jsou tím ovlivněné. Ve svazku se již také o slovo přihlásili čerstvě nastoupivší mladí historikové Tomáš Jílek a Zdeněk Macek. Publikovali společně podrobný a mapkami vybavený didaktický text *Exkurze po Západočeském kraji z hlediska vyučování dějepisu na základní devítileté škole*,^{28]} který se zabýval možnostmi využití regionálního dějepisu v osnovách základních a středních škol, zejména popularizací regionální historie formou oblíbených exkurzí a výletů.

V průběhu šedesátých let docházelo k dílčím obměnám v redakční radě, které však stále předsedal Václav Čepelák. V editorském orgánu se vystřídali: prof. Jiří Kůst, doc. Zdeněk Ungerman, dr. Bohumil Kasl, doc. dr. Miloslav Šváb, prof. dr. Bořivoj Mikoda, doc. Jan Taišl, odborný asistent Miloslav Volín.

Svazek č. 7 nesl v roce 1966, vydavatelem bylo Státní pedagogické nakladatelství.^{29]} Publikovali zde opět obě zúčastněné katedry, katedra dějepisu i katedra marxismu

24] Václav ČEPELÁK, *K stému výročí budovy Pedagogické fakulty v Plzni*, in: týž (red.), Sborník Pedagogické fakulty v Plzni: Marxismus-leninismus a dějepis (dále jen Sborník PF) 6, Praha 1965, s. 5–32.

25] Martin HRUŠKA, *Kniha pamětní královského krajského města Plzně 775–1870*, Plzeň 1883.

26] Jindřich VACEK, *Dominikální poddaní v lesních vsích tachovského panství v 17. až 19. století*, in: Václav Čepelák (red.), Sborník PF 6, Praha 1965, s. 33–96.

27] Vojtěch LAŠTOVKA, *Proces bolševizace západočeské organizace KSČ v období dočasné stabilizace kapitalismu (1924–1929)*, in: tamtéž, s. 97–190.

28] Tomáš JÍLEK – Zdeněk MACEK, *Exkurze po Západočeském kraji z hlediska vyučování dějepisu na základní devítileté škole*, in: tamtéž, s. 191–254.

29] Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník Pedagogické fakulty v Plzni. Marxismus-leninismus a dějepis 7*, Praha 1966.

-leninismu. Jaroslav Šlajer se na více než sedmdesáti stranách věnoval hornické stávce v roce 1890 v kamenouhelném revíru na Plzeňsku.^{30]} Jedná se o velmi pečlivou a solidní studii. Šlajer vycházel z bohatého archivního materiálu, především z fondů revírních báňských úřadů, uložených ve Státním oblastním archivu v Plzni, fondů okresních úřadů v okresních archivech v Blovicích, Klatovech, Plasích, v městském archivu v Plzni, také z dobového plzeňského tisku, především Plzeňských listů. Václav Čepelák v šestém svazku publikoval studii *Spor o poslanecký mandát Svatopluka Čecha a jeho ohlas v Plzni*.^{31]} Sledoval zde reakci plzeňského tisku na aféru kolem kandidatury Svatopluka Čecha a jeho pozdější rezignace na poslanecký mandát a dále okolnosti Čechova čestného členství v Měšťanské besedě v Plzni. Vycházel z plzeňského tisku a ze čtyř dopisů Svatopluka Čecha redaktoru Národních listů Anýžovi, dochovaných v hořovickém muzeu. Dopisy zde také otiskl jako přílohu. Vojtěch Laštovka z katedry marxismu-leninismu se v sedmém svazku sborníku věnoval podrobně válečným transportům smrti na Plzeňsku v roce 1945.^{32]} Nešlo zde o prvovýzkum, článek byl souhrnem dosavadní literatury k tématu. Text opatřil přehlednou tabulkou míst a dat pochodů a také praktickou vkladnou mapkou. Autor uvedl, že článek psal především pro potřeby učitelů dějepisu v kraji. Učitelům byl určen i další příspěvek svazku, totiž metodologický text o možnostech využití dějepisného učiva základní školy pro rozvoj estetického citění a estetickou výchovu žáků vůbec.^{33]} Laštovka zde prokázal pedagogické zkušenosti a dobrou znalost tehdejší didaktiky dějepisu v literatuře. S příspěvkem pak souvisela ještě kolektivní práce nejmladších členů katedry Tomáše Jílka a Zdeňka Macka, vzniklá za přispění praktické pedagožky Jitky Pavlíkové, didaktická stať *Kulturní památky Západočeského kraje a jejich využití ve vyučování dějepisu*.^{34]} Práce se zabývala charakteristikou jednotlivých kulturních památek, jež strukturovala na šlechtická sídla, městské památkové rezervace, technické památky, kultovní objekty, lidovou architekturu a památky dělnického hnutí. Součástí textu byly mapky. Text byl doplněn vkladnou obrazovou přílohou, která byla prakticky provedena s ohledem na možné využití ve výuce jako didaktická pomůcka, tedy v podobě jednotlivých listů, a doplněna metodologickým návodem, jak s ní pracovat při vyučování o jednotlivých uměleckých slozích. Učitelům sloužil i podrobný soupis literatury o kulturních památkách regionu. Zbylé stránky sedmého svazku vyplnila katedra marxismu-leninismu a nemají souvislost s naším tématem.^{35]}

Další svazek katedrálního sborníku vyšel roku 1967.^{36]} Zhruba polovinu svazku využila katedra marxismu-leninismu.^{37]} Václav Čepelák ve svazku publikoval minuciózní text *O protokolu z výslechu Josefa Vondraše, plzeňského delegáta na sjezdu v Neudörfllu*.^{38]}

30] Jaroslav ŠLAJER, *Hornická stávka 1890 na Plzeňsku. K 75. výročí 1. máje a krveprolití v Nýřanech*, in: tamtéž, s. 5–76.

31] Václav ČEPELÁK, *Spor o poslanecký mandát Svatopluka Čecha a jeho ohlas v Plzni*, in: tamtéž, s. 77–89.

32] Vojtěch LAŠTOVKA, *Pěší a vlakové transporty smrti v západních Čechách v roce 1945*, in: tamtéž, s. 91–106 + vkladná mapa.

33] Tomáš JÍLEK, *Estetická výchova ve vyučování dějepisu na základní devítileté škole*, in: tamtéž, s. 107–123.

34] Jitka PAVLÍKOVÁ – Tomáš JÍLEK – Zdeněk MACEK, *Kulturní památky Západočeského kraje a jejich využití ve vyučování dějepisu*, in: tamtéž, s. 125–169.

35] Ivan KUNA, *Ke koncepci marxistické filosofie*, in: tamtéž, s. 171–180; týž, *Sto let románu F. M. Dostojevského Zločin a trest*, in: tamtéž, s. 181–196; týž, *K problematice marxistického determinismu*, in: tamtéž, s. 197–199.

36] Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník PF 8*, Praha 1967.

37] Ivan KUNA, *Člověk v dějinách*, in: Václav Čepelák (red.), *Sborník PF 8*, Praha 1967, s. 5–26; Vladimír NĚMEC, *Antická tradice a idea společenského pokroku*, in: tamtéž, s. 27–36; Zdeněk UNGERMAN, *Poznámky k některým otázkám výchovy v současné etapě společenského vývoje ČSSR*, in: tamtéž, s. 37–46.

38] Václav ČEPELÁK, *O protokolu z výslechu Josefa Vondraše, plzeňského delegáta na sjezdu v Neudörfllu. Příspěvek*

Příspěvek se zabývá rolí plzeňských spolků Dělnická beseda a Vzájemně se podporující dělníci plzeňští a vůkolní ve věci vzniku sociálně demokratické strany v Plzni. Čepelák měl k dispozici v názvu příspěvku jmenovaný materiál z provenience okresního úřadu v Plzni, uložený v plzeňském městském archivu v Plzni. Josef Vondraš byl ve sledované době čtyřicetiletý truhlář z Plzně a byl po návratu z ustavujícího rakouského sociálně demokratického kongresu v Neudorfu vyslýchán pro podezření ze zakladatelských úmyslů v Plzni. Práce již nese stopy Čepelákova zhoršujícího se zdravotního stavu, kdy mu přestávaly sloužit oči a rozsáhlejší text byl pro něj problémem. Ve svém tématu hornických dějin na Plzeňsku pokračoval Jaroslav Šlajer. Jeho studie *Stávka západočeských horníků v roce 1889*^{39]} opět vytěžuje úctyhodné množství pramenného materiálu městského archivu v Plzni i archivu státního, včetně jeho poboček. Rovněž opět pracoval i s články v dobovém plzeňském tisku. Studie je především obsáhlou faktografií, v interpretaci pak najdeme dle očekávání dobové formulace a závěry odpovídající tzv. třídní teorii o vykořisťovaných dělnících a vykořisťujících podnikatelích. Stěžejní problém výzkumu představovala otázka sociální situace dělnictva, zabýval se také vztahem stupně organizovanosti dělnictva a výdobytků stávky. Zajímavý článek v sedmém svazku sborníku publikoval Adolf Zeman.^{40]} Jedná se o didaktickou pomůcku pro učitele základních a středních škol pro chápání, aplikaci a výklad gnozeologických teorií v dějinách při výuce vývoje poznání a dějin vědy a techniky. Autor se tu pokusil nastínit i jakýsi vývoj světového názoru evropského člověka od pravěku po současnost. Příspěvek Tomáše Jílka a Jitky Pavlíkové je stejně jako v předešlém svazku sborníku věnován metodologii regionálních dějin pro potřeby učitelů základních a středních škol.^{41]} Autoři se podrobně věnují jednotlivým typům lidové architektury v kraji, západočeské roubence, zejména pošumavské, chodskému statku, hrázděnému domu Chebska, zděným statkům v okolí Plzně a jihočeskému blatskému domu na jihozápadním Klatovsku. Text je opět opatřen mapkou a vkladnou fotografickou přílohou sloužící učitelům jako didaktická pomůcka. Nechybí ani soupis využitelné literatury. Metodologické poznámky jsou však tentokrát ke škodě věci omezeny na minimum.

V roce 1968 vyšel 9. svazek katedrálního sborníku.^{42]} Ve sborníku publikovala tři příspěvky katedra historie, čtyři pak katedra marxismu-leninismu, z nichž vysokou faktografickou hodnotu má příspěvek Laštovkův.^{43]} Jaroslav Šlajer se tentokrát zaměřil na širší dějiny dělnického hnutí na Plzeňsku, i když horníci stále představovali podstatnou část jeho výzkumu. Zabýval se zde dopady hospodářské krize sedmdesátých let devatenáctého století a dopady na socialistické hnutí v kraji, zkoumal aktivity dělnických předáků, perzekuci dělnického hnutí, podmínky pro vznik západočeské organizace sociálně demokratické strany a vznik prvních západočeských dělnických novin. Stať je opět faktograficky velmi bohatá, rétorika se jeví umírněnější než v případech dvou předešlých sborníkových statí o hornické otázce. Příspěvek Zdeňka Macka *Vědecký technický a průmyslový pokrok*

k počátkům dělnického hnutí v Plzni, in: tamtéž, s. 47–52.

39] Jaroslav ŠLAJER, *Stávka západočeských horníků v roce 1889*, in: tamtéž, s. 53–88.

40] Adolf ZEMAN, *Svět kolem nás – Cesta lidského poznání*, in: tamtéž, s. 105–160.

41] Tomáš JÍLEK – Jitka PAVLÍKOVÁ, *Obraz lidové architektury Západočeského kraje*, in: tamtéž, s. 161–173.

42] Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník PF 9*, Praha 1968.

43] Josef MLYNÁŘÍK, *Úsilí španělských komunistů o akční jednotu se socialisty v r. 1937*, in: tamtéž, s. 59–66; Vojtěch LAŠTOVKA, *Hlavní organizace nekomunistického odboje na Plzeňsku 1939–1945*, in: tamtéž, s. 67–98; Ivan KUNA, *Úloha abstraktního vědomí a jeho začlenění v společensko-historickém procesu*, in: tamtéž, s. 181–200; Bohumil CHUDEK, *Poznámky k výzkumu vysokoškolských studentů I. ročníku se zaměřením na PF v Plzni*, in: tamtéž, s. 200–219.

v období novějších a nejnovějších dějin lidské společnosti⁴⁴⁾ byl opět charakteru didaktického. Macek zde vytvořil podrobnou a praktickou pomůcku pro učitele základních i středních škol v rámci tématu dějin vědy a techniky, komentovaný přehled vývoje významných vědeckých a technických objevů v historii. Hlásil se k návaznosti na Zemanovu stať *Svět kolem nás – Cesta lidského poznání*,⁴⁵⁾ kterou jsme výše připomínali. Text byl pojat chronologicky, obsahoval bohatý seznam doporučené literatury a také povedenou přílohu s nákresey významných technických vynálezů. Té se výtvarně disponovaný Macek zhostil vlastnoručně, na základě podkladů z odborné literatury. Tomáš Jílek publikoval ve svazku opět metodologický text v rámci kulturních dějin, *Využití výtvarného díla ve výuce dějepisu pro poznání historické skutečnosti*.⁴⁶⁾ Ocenil rozsáhlé možnosti dějepisu v rámci estetické výchovy a spolu s kolegou Vratislavem Čapkem, tehdy docentem dějepisného vyučování na Karlově univerzitě v Praze a přední autoritou didaktiky dějepisu, zkoumal v tomto směru společenskou funkci historie obecně i v rámci výchovy ve škole, tedy v dějepisu jako předmětu. Součástí stať je metodologická pasáž strukturovaná podle jednotlivých etap vývoje evropského umění a obrazová příloha využitelná jako pomůcka pro učitele.⁴⁷⁾

V roce 1970 převzal redakci sborníku doc. Jaroslav Šlajer. Sborník také od tohoto roku sloužil výlučně potřebám historie, katedra marxismu-leninismu na společně publikační médium rezignovala.⁴⁸⁾ Kontinuita periodika, jeho uspořádání, struktura i grafická podoba zůstaly zachovány. Drobně se pozměnila redakční rada,⁴⁹⁾ jejím vedoucím však i nadále zůstal Václav Čepelák. Svazek je uveden rozsáhlou jubilejní stať věnovanou prof. Čepelákovi k jeho sedmdesátinám. Zhostil se jí Jindřich Vacek.⁵⁰⁾ Vacek zde také publikoval Čepelákovu bibliografii. Jaroslav Šlajer se v tomto svazku vrátil ke svému hornickému tématu a uveřejnil studii *K otázce vzniku a formování hornického proletariátu na Plzeňsku*.⁵¹⁾ Zabýval se tu opět problematikou hornických stávek a formování hornictva v tzv. uvědomělou společenskou třídu. Snažil se sledovat proces přeměny hornictva ze „třídy o sobě“ v „třídu pro sebe“, v časovém horizontu 50. – 80. let 19. století. Využil zde i publikovaný statistický materiál ústřední povahy *Der Bergwerksbetrieb im Kaiserthume Österreich*⁵²⁾ a dále zprávy báňských hejtmánství *Berichte der k. k. Bergbehörden über ihre Tätigkeit im Jahre 1893 bei Handhabung der Bergpolizei und Beaufsichtigung der Bergarbeiterverhältnisse*,⁵³⁾ zprávy a materiály Obchodní a živnostenské komory v Plzni, materiály místních báňských úřadů, ale také tisk a odbornou literaturu. Stať je cenná po stránce faktografické, v oblasti ekonomické a demografické. Je opatřena tabulkami a grafem,

44) Zdeněk MACEK, *Vědecký, technický a průmyslový pokrok v období novějších a nejnovějších dějin lidské společnosti*, in: tamtéž, s. 99–155.

45) A. ZEMAN, *Svět kolem nás*.

46) Tomáš JÍLEK, *Využití výtvarného díla ve výuce dějepisu pro poznání historické skutečnosti*, in: tamtéž, s. 157–180.

47) Tentokrát již ne volná, ale všitá.

48) Jaroslav ŠLAJER (red.), *Sborník PF 10*, Praha 1970.

49) V redakční radě zasedli nově JUDr. Karel Hájek, doc. dr. Ludvík Mištera. Mezi jmény redaktorů naopak již nenajdeme jméno Zdeňka Ungermana či prof. Jiřího Kústa.

50) Jindřich VACEK, *Sedmdesátiny. Významné životní jubileum prof. PhDr. Václava Čepeláka*, in: Jaroslav ŠLAJER (red.), *Sborník PF 10*, Praha 1970, s. 5–29.

51) Jaroslav ŠLAJER, *K otázce vzniku a formování hornického proletariátu na Plzeňsku*, in: tamtéž, s. 31–68.

52) *Der Bergwerksbetrieb im Kaiserthume Österreich nach den Verwaltungsberichten der k. k. Berghauptmannschaften und Mittheilungen anderer k. k. Behörden für das Jahr 1865 ff*, Wien 1867.

53) *Berichte der k. k. Bergbehörden über ihre Tätigkeit im Jahre 1893 bei Handhabung der Bergpolizei und Beaufsichtigung der Bergarbeiterverhältnisse*, Wien 1896.

dokládajícími počty hornického dělnictva v kraji v jednotlivých rocích, pohyby mezd, statistiku úrazovosti apod.

Sborníku zůstal věrný někdejší člen katedry marxismu-leninismu Vojtěch Laštovka. V desátém svazku uveřejnil faktograficky přínosnou studii o dělnických spolcích v regionu, *Dělnické hnutí Plzeňska na počátku devadesátých let (1891–1893)*.^{54]} Jako pramen použil zejména materiály z provenience okresního hejtmanství v Plzni uložené v plzeňském městském archivu a dobový dělnický tisk Práce. Součástí stati je podrobná tabulka 176 tehdejších spolkových dělnických institucí v kraji.

Dalším příspěvkem svazku byla studie Zdeňka Macka *O otázce vývoje mezinárodních hospodářských a politických vztahů a projektu rakouské půjčky ve Francii*.^{55]} Jako zdroj zde použil zejména tisk, včetně zahraničního, byť si v úvodu stěžoval na obtíže při jeho obstarávání. Subjektivně shledával práci spíše závislou na převzaté argumentaci, z dostupné zahraniční i domácí literatury, objektivně posouzeno je jeho osobní odborný interpretační přínos nesporný. Poslední stati sledovaného svazku je didaktický text osvědčené autorské dvojice Jílek – Pavlíková, tentokrát posílený o autora třetího, Libora Gabriela. Stať *Obraz technických památek západočeského kraje*^{56]} je třetím výstupem katedry v rámci výzkumného projektu Dějiny vědy a techniky v regionu. Autoři se zde zabývali památkami dopravního a vodního stavitelství, fortifikačními pozůstatky, památkami zemědělského stavebnictví, hornickými a hutnickými stavbami, objekty spojenými s počátky chemického, keramického, papírenského průmyslu. Text je opět vybaven metodologickými komentáři a obrazovou přílohou.

Nezvykle útlý jedenáctý svazek sborníku z roku 1971 deklaruje v tiráži dočasný redakční návrat prof. Čepeláka. V roli výkonného redaktora i v čele redakční rady se s ním setkáváme naposledy.^{57]} Svazek obsahuje vlastně jen tři příspěvky. Prvním je studie nejmladší členky katedry Jany Janusové o dějinách plzeňského cukrovaru.^{58]} Autorka zde čerpala ze své dizertační práce obhájené roku 1969 na FF UK v Praze^{59]} a v závěrečné poznámce zdůvodnila rezignaci na obvyklé podrobné odkazování na prameny a literaturu. Jaroslav Šlajer publikoval ve svazku další příspěvek k dějinám hornických stávek na Plzeňsku,^{60]} vzniklý obvyklou Šlajerovou metodologií. Posledním textem 11. čísla je Mackův příspěvek k didaktice dějepisu, *K problematice a metodám využití poznatků z dějin přírodních věd, techniky a výroby ve vyučování dějepisu*.^{61]} Macek v první části této práce sledoval význam začlenění poznatků z dějin přírodních věd a techniky do vyučování dějepisu na základních školách. Zabýval se zde tím, jestli jsou tyto poznatky dostatečně využívány při dějepisném vyučování. Dále pak se zabýval tím, jestli je tento jev důležitý pro marxistickou podobu vyučování dějepisu. V druhé části práce nastínil Macek možnosti zapojení

54] Vojtěch LAŠTOVKA, *Dělnické hnutí Plzeňska na počátku devadesátých let (1891–1893)*, in: Jaroslav Šlajer (red.), *Sborník PF 10, Praha 1970*, s. 69–97.

55] Zdeněk MACEK, *O otázce vývoje mezinárodních hospodářských a politických vztahů a projektu rakouské půjčky ve Francii*, in: tamtéž, s. 89–124.

56] Tomáš JÍLEK – Jitka PAVLÍKOVÁ – Libor GABRIEL, *Obraz technických památek západočeského kraje. Příspěvek k problematice regionální výuky v dějepise*, in: tamtéž, s. 125–138.

57] Václav ČEPELÁK (red.), *Sborník PF 11, Praha 1971*.

58] Jana JANUSOVÁ, *Z historie plzeňského cukrovaru*, in: tamtéž, s. 5–22.

59] Jana JANUSOVÁ, *Rolnický akciový cukrovar v Plzni v letech 1869–1874*, Disertační práce FF UK, Praha 1969.

60] Jaroslav ŠLAJER, *Stávka západočeských horníků v roce 1982*, in: Václav Čepelák (red.), *Sborník PF 11, Praha 1971*, s. 23–52.

61] Zdeněk MACEK, *K problematice a metodám využití poznatků z dějin přírodních věd, techniky a výroby ve vyučování dějepisu*, in: tamtéž, s. 53–72.

daných poznatků do výuky dějepisu. Ve třetí části práce lze nalézt mnoho praktických rad, v jaké formě začlenit vědu a techniku obecně do hodin dějepisu na základních školách. Studie navazuje na Mackův předchozí příspěvek ve sborníku.^{62]} Obě tyto studie vyšly z první a druhé části Mackovy dizertační práce.^{63]}

Katedrální periodika za Čepelákových následovníků

V sedmdesátých letech již sborník katedry plně převzali Čepelákoví následovníci. Václav Čepelák po krátkém emeritním působení odešel do důchodů. Je nutné hned na začátku konstatovat, že pro sborník to nebylo posunutí směrem k lepšímu. V sedmdesátých a osmdesátých letech vyšly dohromady pouhé čtyři svazky. Grafická úprava obálky zůstala u těchto čtyř čísel ještě stejná jako v dobách Čepelákových, redakčně však již bylo patrné tápání a změny výkonné redakce. Periodikum ztratilo svého kormidelníka a bylo to znát.

Svazek č. 12 k vydání připravil doc. dr. Ludvík Mištera z katedre zeměpisu. V redakční radě se objevila nová jména: odborný asistent Jaroslav Drábek, Václav Hruža, odborná asistentka Radmila Jehličková, CSc., doc. dr. Bohumil Kasl, ing. Milan Kraitr, CSc., doc. Václav Vodák. Všichni tito redaktori byli nějakým způsobem spojeni pracovně s fakultou, ne všichni však v humanitních oborech. Z původní sestavy zůstal jen doc. Šlajer. V redakčním kruhu bychom marně hledali nového vedoucího katedry prof. Jindřicha Vacka. Jeho jméno nenajdeme ani mezi přispěvateli svazku. Prvním článkem ve svazku je druhá část studie Jaroslava Šlajera o stávce západočeských horníků.^{64]} Práce se nevešla do předchozího sborníku vcelku, byla tedy publikována nadvakrát. Podstatou druhé části jsou okolnosti sporu mezi horníky a těžaři a výsledky stávky. Další statí je opět příspěvek regionálně historický, a zároveň i didaktický, z pera Tomáše Jílka a Jany Janusové coby spoluautorky.^{65]} Je koncipován jako faktografický zdroj pro učitele dějepisu, představuje regionální fortifikační památky panských sídel i měst a obsahuje i odborný slovníček pro pedagogy. Připojena je také vkladná obrazová příloha v podobě volných listů, jež tak mohou sloužit jako učební pomůcka. Další příspěvek pochází od mimofakultního hosta, významného didaktika dějepisu a autora učebnic, s nímž spolupracovali Tomáš Jílek a Zdeněk Macek, od Václava Michovského. Pojednává o základní fázi učitelovy přípravy na hodinu, totiž o didaktické analýze učiva.^{66]} Tomáš Jílek publikoval ve svazku č. 12 ještě jeden příspěvek, nazvaný *Hmotný historický pramen a názorná pomůcka ve výuce dějepisu*.^{67]} Jedná se o spojení teoretického textu a představení metodologie práce s hmotným pramenem na různých příkladech. Posledním příspěvkem ročníku byla studie Zdeňka Macka *Odras francouzsko-českých vztahů ve zprávách a komentářích českého buržoazního tisku*

62] Zdeněk MACEK, *Vědecký, technický a průmyslový pokrok v období novějších a nejnovějších dějin lidské společnosti*, in: tamtéž, s. 99–155.

63] Zdeněk MACEK, *Vědecký, technický a výrobní pokrok v období novějších a nejnovějších dějin*, 1. část disertační práce PedF UK, Praha 1970; týž, *K problematice a metodám využití poznatků z dějin přírodních věd, techniky a výroby ve vyučování dějepisu*, 2. část disertační práce PedF UK, Praha 1970.

64] Jaroslav ŠLAJER, *Stávka západočeských horníků v roce 1982, část 2*, in: Ludvík Mištera (red.), *Sborník PF 12*, Praha 1973, s. 5–40.

65] Jana JANUSOVÁ – Tomáš JÍLEK, *Obraz dochovaných fortifikací v Západočeském kraji*, in: tamtéž, s. 41–61.

66] Václav MICHOVSKÝ, *Didaktická analýza dějepisného učiva – základní forma učitelovy přípravy na vyučování*, in: tamtéž, s. 63–85.

67] Tomáš JÍLEK, *Hmotný historický pramen a názorná pomůcka ve výuce dějepisu*, in: tamtéž, s. 87–112.

z let 1907–1914.^{68]} Jak autor sám v úvodu práce předeslal, nejednalo se o podrobný výklad francouzsko-českých vztahů v období před první světovou válkou, ale o postihnutí vnějšího charakteru česko-francouzských styků na základě tiskových relací a zpráv předních deníků^{69]} českých buržoazních polických stran. Studie sledovala vztah Francie k Čechům ještě v době jejich sounáležitosti s Rakouskem-Uherskem. Použitá metodologie byla pro Zdeňka Macka typická – zabýval se odezvou určité historické události v dobovém tisku.

Svazek č. 13 redigoval akademický malíř doc. Václav Vodák z katedry výtvarné výchovy, v redakční radě se objevila opět nová jména: odborná asistentka Mariana Klementová, doc. dr. Rudolf Sieber, odborná asistentka Johana Ulrychová a také doc. PhDr. Jindřich Vacek. Ten tentokrát do sborníku i přispěl. Číslo vyšlo opět po dvou letech, roku 1975.^{70]} Úvodní studii je vůbec poslední práce Jaroslava Šlajera *Dělnické hnutí v západočeském kamenouhelném revíru na konci devadesátých let (1897–1899)*.^{71]} I Šlajer postupoval svou obvyklou metodou, kombinací úředních pramenů z Archivu města Plzně a Státního oblastního archivu v Plzni a jeho poboček a dobového tisku. Zabýval se rozkollem dělnického hnutí v dobách bojů o volební reformu, tábory lidu a oslavami 1. máje na Plzeňsku v té době, a také postihy dělnictva za skutečné i domnělé demonstrativní protesty. Jindřich Vacek v třináctém svazku sborníku publikoval studii o problematice školství na Tachovsku v období kolem napoleonských válek.^{72]} Vackovy příspěvky měly vždy vysokou odbornou úroveň, ani tentokrát v sobě nezapřel poctivého pozitivistického historika, s velkou erudicí v práci s pramenem. Použil především materiály tachovské vrchnostenské správy uložené v pobočce Státního archivu v Klatovech a dobové školní zprávy. Došel k závěru, že rozvoj školství na Tachovsku byl v té době podporován státem, méně už či vůbec pak místní vrchností. Stát dosazoval na místa vyučujících obvykle duchovní, neboť zaručovali výchovu k loajalitě vládnoucí dynastii. Vacek sledoval i docházku dětí, dospěl ke klasickým výsledkům, v zimních měsících činila až 75%, v letních sotva 30%. Zabýval se též platy a odměnami učitelů, uváděl, že výjimkou stále ještě nebyl ani naturální deputát. Dalším příspěvkem je společné dílo Tomáše Jílka a Vratislava Čapka *Deset let didaktiky dějepisu v Československu (1965–1974)*,^{73]} kde autoři představili tuto mladou odbornou disciplínu a její nelehké prosazování se mezi tradičními historickými obory. Stať obsahuje také obsáhlou a cennou bibliografii didaktiky dějepisu za uvedené desetiletí. Další sborníková studie Zdeňka Macka byla pro svoji obsáhlou rozdělena mezi dva svazky. Jednalo se o francouzské koloniální téma, *Odezva marocké otázky a vztahů francouzsko-německých v českém buržoazním tisku z let 1905–1914*. První část studie vyšla v roce 1975^{74]} a druhá v roce 1981.^{75]} Studie si kladla za cíl zhodnocení postoje české buržoazie a českého tisku

68] Zdeněk MACEK, *Odras francouzsko-českých vztahů ve zprávách a komentářích českého buržoazního tisku z let 1907–1914*, in: tamtéž, s. 113–138.

69] Národní listy (Národní strana svobodomyšlná), Hlas národa (Staročeši), Venkov (Agrárníci), Samostatnost (Strana státověrně pokroková), Čas (Česká strana lidová) a Právo lidu (Československá strana sociálně demokratická).

70] Václav VODÁK (red.), Sborník PF 13, Praha 1975.

71] Jaroslav ŠLAJER, *Dělnické hnutí v západočeském kamenouhelném revíru na konci devadesátých let (1897–1899)*, in: tamtéž, s. 5–44.

72] Jindřich VACEK, *Stav školství na Tachovském panství na přelomu 18. a 19. století*, in: tamtéž, s. 45–70.

73] Vratislav ČAPEK – Tomáš JÍLEK, *Deset let didaktiky dějepisu v Československu (1965–1974)*, in: tamtéž, s. 71–124.

74] Zdeněk MACEK, *Odezva marocké otázky a vztahů francouzsko-německých v českém buržoazním tisku z let 1905–1914, část 1*, in: tamtéž, s. 125–150.

75] Zdeněk MACEK, *Odezva marocké otázky a vztahů francouzsko-německých v českém buržoazním tisku z let*

k francouzsko-německému sporu o Maroko v letech 1905 – 1911 a vlastním francouzsko-německým vztahům v letech 1905 – 1914 i posouzení účasti Rakouska-Uherska při řešení vážného mezinárodního napětí. V první části textu se Zdeněk Macek zabýval vznikem sporu mezi Francií a Německem o Maroko a také situací v samotném Maroku na počátku 20. století. Dále sledoval francouzsko-německé vztahy mezi léty 1906 – 1908. Závěr práce byl věnován okolnostem Casablanského incidentu.^{76]} Z dobového tisku Macek nejvíce využil Národních listů. Druhá část studie volně navázala na první a pokračovala ve sledování vývoje francouzsko-německých vztahů, v letech 1909 – 1911, posléze pak přípravě světové války a ohlasu francouzsko-německých vztahů v českém tisku v její předvečer, v letech 1912 – 1914. Stejně jako v první části jsou zde nejvíce využívány Národní listy. Studie vyšla z výzkumu shrnutého v Mackově kandidátské práci.^{77]} Macek se snažil postihnout práci s dobovým tiskem jako hodnotným historickým pramenem i teoreticky, zejména se zřetelem k využití ve výuce.

Další svazek sborníku, číslo 14, řídil redakčně po předchozí několikaleté cenzuře opět vedoucí katedry dějepisu, tedy Jindřich Vacek. Publikace vyšla roku 1981 a byla dedikována prof. Čepelákovi k jeho osmdesátinám. V redakční radě se po šestileté pauze v edici objevila opět nová jména, opět z řad pedagogů fakulty: doc. Jaroslav Kouřim, prof. Vladimír Brichta, prof. Václav Procházka, doc. Miroslav Štekl a Václav Hruža. První příspěvek svazku navázal na stať týchž autorů ze svazku č. 13, jednalo se o text Vratislava Čapka a Tomáše Jílka o vývoji československé didaktiky dějepisu v polovině sedmdesátých let dvacátého století.^{78]} Značným přínosem opět byla připojená bibliografie didaktické tvorby. Ve sborníku hostoval profesor družební Vysoké školy pedagogické v Pécsi István Fehér. Publikoval zde stať *Založení Volksbundu a jeho politická činnost*.^{79]} Příspěvek k dějinám německé menšiny v Maďarsku v letech 1938 – 1940 byl výňatkem ze zamýšlené autorovy monografie *Politické dějiny německé menšiny v Maďarsku v letech 1918 až 1950*. Dalším textem svazku byla stať Jana Kumpery, nového člena katedry, nazvaná *Nástin ekonomického, politického a národnostního vývoje západočeské lázeňské oblasti do roku 1915*.^{80]} Nešlo zde o prezentaci prvovýzkumu, nýbrž o tematický souhrn respektive přehled vývoje, pro potřeby studentů historie a učitelů v regionu, výtěžný z dostupné literatury. Autor postupoval chronologicky a uvedl v závěru soupis využitelné literatury. Na článek navázal Kumperův katedrální kolega Jaroslav Toms se statí *Nástin hospodářských a politických poměrů v bývalém Karlovarském kraji od roku 1918 do roku 1975*.^{81]} Toms byl dlouholetým rezidentem Karlovarska a region důvěrně znal. Jako prameny pro stať použil dokumenty ze spisoven ÚV KSČ a KV KSČ v Plzni, Státního oblastního archivu ve Žluticích a Okresního archivu v Karlových Varech, tištěné prameny, zejména podklady pro

1905–1914, část 2, in: Jindřich Vacek (red.), Sborník PF 14, Praha 1981, s. 29–82.

76] Pod záminkou ochrany svých občanů v Maroku Francie vojensky obsadila východní a severovýchodní oblasti Maroka v roce 1908.

77] Zdeněk MACEK, *Odezva francouzské středoevropské politiky v soudobém českém tisku v letech 1907–1914*, kandidátská práce FF UK, Praha 1970.

78] Vratislav ČAPEK – Tomáš JÍLEK, *Didaktika dějepisu v Československu v letech 1974–1978*, in: Jindřich Vacek (red.), Sborník PF 14, Praha 1981, s. 5–28.

79] István FEHÉR, *Založení Volksbundu a jeho politická činnost*, in: tamtéž, s. 83–103. Stať z němčiny přeložila Olga Filipovská.

80] Jan KUMPERA, *Nástin ekonomického, politického a národnostního vývoje západočeské lázeňské oblasti do roku 1915*, in: tamtéž, s. 105–134.

81] Jaroslav TOMS, *Nástin hospodářských a politických poměrů v bývalém Karlovarském kraji od roku 1918 do roku 1975*, in: tamtéž, s. 135–174.

jednání stranických konferencí a stranických sjezdů, a související literaturu. Práce je značně faktografická, podíl interpretace je minimální. Posledním příspěvkem svazku je další regionálně historický text, jehož se zhostila Jana Janusová.^{82]} Zabývala se lidovou architekturou v kraji. Navázala na předešlý výzkum Tomáše Jílka, převzala i jeho metodologii, text pojala jako didaktickou pomůcku učitelům dějepisu, jakousi databází informací, připojila soupis využitelné literatury a vkladnou přílohu s fotografiemi zajímavých objektů.

Poslední svazek sborníku, který ještě vykazoval grafickou příslušnost k čepelákovské éře, byl svazek č. 15. Hlavním redaktorem se stal Jak Kumpera, v redakční radě byli uvedeni: doc. Jaroslav Kouřim, prof. Vladimír Brichta, prof. Jindřich Vacek a ing. Karel Karlovec. Publikace vyšla roku 1988 a byla věnována čtyřicátému výročí katedry a sedmdesátinám profesora Jindřicha Vacka.^{83]} Jubilejního článku se ujal Tomáš Jílek.^{84]} Zabýval se v něm přínosem jednotlivých vybraných děl Jindřicha Vacka, nevypracoval však soupis bibliografie. Další příspěvek, jehož autorem byl Vladimír Bystrický, byl materiálový, poskytl cenný přehled pramenů k tématu dějin Pedagogické fakulty v Plzni. Bystrický uvedl jejich dostupnost a využitelnost a také podal komentovaný přehled literatury k tématu.^{85]} Text Jana Kumpery *Komeniana ve Velké Británii* je také soupisem materiálů.^{86]} Autor je studoval v průběhu své stáže v Anglii v roce 1987, v Britské knihovně. V rozsáhlé příloze též uvedl fotokopie vybraných dokumentů. Dalším v řadě příspěvků svazku byl Jílkův text *Kulturní památky v životním prostředí Západočeského kraje*.^{87]} Stať předložila komentovaný přehled chráněných památkových oblastí kraje a městských památkových rezervací. Text pokračuje ještě další následující statí téhož autora *Významné historické zahrady a parky Západočeského kraje*.^{88]} Jílek se zaměřil hlavně na zámecké a lázeňské parky, ale představil i zahrady klášterní. Postihl vývojové typy zahrad, zabýval se současným stavem objektů. Naznačil i možnosti jejich využití z hlediska didaktického, ve výchově k péči o životní prostředí v rámci dějepisu. Posledním příspěvkem svazku byla studie městského archiváře dr. Miloslava Bělohlávka, jenž v té době na katedře externě působil.^{89]} Příspěvek navázal na studii, kterou Bělohlávek uveřejnil v periodiku *Minulostí Západočeského kraje* v roce 1985.^{90]} Autor se tématu zhostil s erudicí, na niž u něj byl čtenář zvyklý. Jednalo se o podrobnou analýzu dělnického bydlení a dělnických kolonií v Plzni. Bělohlávek sledoval vybavení bytů, druhy a pořizovací ceny nábytku, obvyklé rozestavení nábytku i obvyklou dispozici bytů obecně, náklady na bydlení, občanskou vybavenost dělnických kolonií. Najdeme zde i informace z historie dělnické každodennosti. Bělohlávek čerpal z archivních pramenů, ale také z tisku, literatury a vzpomínek pamětníků. U svazku č. 15 na první pohled zaujme pokles grafické úrovně vnitřku publikace. Desky sice ještě zachovávají původní úpravu, ale samotný sborník byl rozmnožen ze strojopisu. Úprava textů je odlišná od předchozích čísel, poznámkový aparát, který byl čtenář zvyklý nalézat pod čarou, je

82] Jana JANUSOVÁ, *Lidová architektura v Západočeském kraji*, in: tamtéž, s. 175–210.

83] Jan KUMPERA (red.), *Sborník PF 15*, Praha 1988.

84] Tomáš JÍLEK, *Sedmdesátiny Prof. PhDr. Jindřicha Vacka*, CSc., in: tamtéž, s. 5–14.

85] Vladimír BYSTRICKÝ, *Prameny a literatura ke čtyřicetiletým dějinám Pedagogické fakulty v Plzni*, in: tamtéž, s. 15–28.

86] Jan KUMPERA, *Komeniana ve Velké Británii*, in: tamtéž, s. 29–89.

87] Tomáš JÍLEK, *Kulturní památky v životním prostředí Západočeského kraje*, in: tamtéž, s. 221–240.

88] Týž, *Významné historické zahrady a parky Západočeského kraje*, in: tamtéž, s. 241–252.

89] Miloslav BĚLOHLÁVEK, *Dělnické byty a bydlení v Plzni do čtyřicátých let 20. století*, in: tamtéž, s. 253–276.

90] Týž, *Dělnické bydlení v Plzni. Nástin demografického, sociálního a stavebního vývoje*, *Minulostí Západočeského kraje* 21, 1985, s. 55–96.

nyní za příspěvkem, forma odkazování nebyla důsledně redakčně sjednocena. Zachováno zůstalo resumé ve dvou jazycích, zpravidla německé a ruské.

Po roce 1989 se nedařilo udržet původní podobu katedrálního sborníku ani vizuálně ani co do kvality. Na další, šestnácté, číslo čtenář čekal dlouhých sedm let. V roce 1995 svazek konečně vyšel. Byl nazván *Sborník Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Dějepis XVI* a věnován šedesátinám Tomáše Jílka⁹¹⁾ a sedmistému výročí založení města Plzně. Obsah vesměs tvořily stati regionálního zaměření, kromě příspěvku Jana Kumperu věnovaného Janu Amosu Komenskému. Grafická podoba sborníku byla rozpačitá, ztratila svůj tradiční design, ale nepřijala adekvátní náhradu. Sborník byl opatřen obyčejnou bílou obálkou nízké gramáže, s černým textovým potiskem nejednotného fontu a také sazba vnitřku působí dosti nízkonákladově. Grafická úprava jednotlivých příspěvků nebyla redakcí zcela sjednocena. Vydavatelem již nebylo SPN, ale Pedagogická fakulta ZČU v Plzni a tisk obstaralo Ediční středisko univerzity. Výkonným redaktorem byl opět Jan Kumpera, v seznamu členů redakční rady čteme kromě prof. Kraitra opět nová jména: prof. Lumír Klimeš, prof. Tomáš Jílek, doc. Milan Hes, akademický malíř ing. A. Daneš, RNDr. Jaroslav Hora a doc. Jana Miňhová. Klesl také náklad sborníku, oproti předcházejícím létům, kdy činil 300 kusů, byl u svazku č. 16 pouhých 100 kusů. Redakce není důsledná, odkazování není jednotné, resumé jsou již jen v jednom cizím jazyce, buď německá, nebo anglická, nejednotně označovaná. Je evidentní, že pečlivá Čepeláková redakční éra definitivně skončila a periodikum složitě hledalo novou cestu. Témata příspěvků jsou zajímavá, ale jedná se co do rozsahu a charakteru spíše o články než o studie. Autory jsou převážně členové katedry, kromě hosta svazku, Christoha Kampmanna z družební univerzity v Bayreuthu.⁹²⁾ Ve svazku rovněž najdeme materiálové přílohy vytvořené Janem Kumperou a věnované plzeňským stopám v edici diplomatických dokumentů amerického ministerstva zahraničí a dále amerického deníku New York Times.⁹³⁾ Svazek je poprvé v historii opatřen editorialem, nazvaným Úvod, od hlavního redaktora, zde Jana Kumperu, a uvedením dvou recenzentů svazku, dr. Miloslava Bělohávk a prof. Vratislava Čapka. Identifikační číslo výtisku má poprvé v historii sborníku mezinárodní formu, International Standard Book Number – ISBN.

V roce 1997 vyšel sborník s novým názvem *Dějepis XVII. Sborník katedry historie*. Byl věnován prof. Zdeňku Mackovi k jeho šedesátým narozeninám.⁹⁴⁾ Svazek opět redigoval Jan Kumpera, redakční rada zůstala ve složení z roku 1996. Odbornými recenzenty byli PhDr. Dagmar Hudecová a PhDr. Karel Waska, CSc. Vnější podoba sborníku působila opět skromným dojmem a byla převzata z dobové grafické úpravy skript vydávaných Západočeskou univerzitou. Příspěvky ve svazku jsou i nadále nepřilíh rozsáhlé, svým charakterem spíše články, rekordem v rozsahové minuciozitě je třístránkový text doc. Janusové. Sborník se vrátil k odkazování formou poznámek pod čarou, úprava poznámek a odkazů,

91) Jubilejní článek oslavenci v úvodu sborníku není signován, pod textem najdeme jen hromadný podpis – katedra historie Pedagogické fakulty ZČU.

92) Jan KUMPERA, *Komenského pojetí historie*, in: týž (red.), *Sborník Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni. Dějepis XVI*, Plzeň 1995, s. 11–21; Christoph KAMPMANN, *Poslední rezidence Albrechta z Valdštejna. Plzeň a císařská armáda v zimě 1633/1634*, in: tamtéž, s. 23–40; Jana JANUSOVÁ, *Průkopníci českého podnikání a vlastnictví*, in: tamtéž, s. 41–56; Jaroslav TOMS, *Luděk Pik – demokratický starosta Plzně v letech 1919–1938*, in: tamtéž, s. 57–70; Jan RYBA, *T. G. Masaryk v Plzni*, in: tamtéž, s. 71–80; týž, *Z Plzně do Vatikánu. Životní cesta kardinála ThDr. Josefa Berana*, in: tamtéž, s. 81–100.

93) Jan KUMPERA, *Plzeň v edici diplomatických dokumentů amerického ministerstva zahraničí*, in: tamtéž, s. 101–106; týž, *Plzeň na stránkách New York Times*, in: tamtéž, s. 107–124.

94) Týž (red.), *Dějepis XVII. Sborník katedry historie*, Plzeň 1997.

stejně jako v případě příspěvků samotných, však nebyla plně jednotná. Příspěvky jsou různého charakteru, mezi odbornými statěmi vybavenými náležitostmi, jakými je např. cizojazyčné resumé, z pera dr. Hyny a prof. Macka,^{95]} najdeme materiálové texty dr. Ryby i jubilejní články od Tomáše Jílka, věnované Zdeňku Mackovi a padesátiletí katedry.^{96]} Svazek není strukturován. Zmíníme zde poslední studii Zdeňka, jež byla v ediční sborníkové řadě publikována. Nesla název napovídající téma – *Reflexe vývoje hospodářství, zbrojení, rozpočtové a zahraniční politiky Rakouska-Uherska v českém prostředí a tisku mezi léty 1911 – 1914.*^{97]} Jednalo se o další dílčí příspěvek sloužící k poznání dobového mediálního obrazu mezinárodní situace v Evropě v době, která těsně předcházela první světové válce. Macek tuto studii vybavil obzvláště rozsáhlým poznámkovým aparátem, ve kterém se nachází státní rozpočty pro léta 1911 a 1912 či tabulky výdajů na armádu v těchto letech, což je samo o sobě zajímavou pramennou edicí. Jako pramen zde posloužily příslušné ročníky *Národních listů*, *Samostatnosti* a *Venkova*. Ve sborníku poprvé coby nový člen katedry publikoval Miroslav Breitfelder, a to na téma, které dodnes tvoří hlavní osu jeho odborného bádání, tedy dějiny německého nacismu.^{98]}

Sborník *Dějepis XVIII* vyšel roku 2000 a byl věnován památce docentky Jany Janusové, která tragicky zemřela v roce 1998. Odpovědným redaktorem byl opět Jan Kumpera, v redakční radě čteme několik nových jmen: PaedDr. Gerhard Höfer, který je uveden jako předseda, Mgr. Tomáš Kuhn, ing. Václav Pilka, PaedDr. Rudolf Podlipský a PaedDr. Jirí Staněk. Z redaktorů předchozího svazku zůstali: RNDr. Jaroslav Hora, prof. Tomáš Jílek, prof. Milan Kraitr a doc. Jana Miňhová. Recenzenty byli Zdeněk Macek, tou dobou již působící v Hradci Králové, a Jan Rataj, který se vrátil do Prahy. Lze pozorovat lepší citační kázeň i zlepšení grafické úrovně svazku. Příjemné je uvedení obsahu ve dvou světových jazycích, němčině a angličtině. Kromě vzpomínkového medailonku Jany Janusové, jehož se zhostil Jan Kumpera,^{99]} najdeme ve sborníku devět příspěvků. Rozsahem se opět přibližují spíše článkům, nikoliv studiím. První příspěvek je společným dílem Jana Kumpery a Evy Pasáčkové z katedry českého jazyka. Je nazván *Laudatio Mansfeldiana*^{100]} a je historickým a literárním rozbořem pěti latinských básní, které vznikly jako oslava vojevůdce Mansfelda, jenž dobyl roku 1618 Plzeň, a které byly otištěny ve spisu *Gruntovní relací*, a dále dvou českých výtiscích. První z českých edicí vyšla v *Historii české* Pavla Skály ze Zhoře a druhá pak jako samostatný spis v roce 1619. Příspěvek obsahuje i přetisk veršů. Druhý příspěvek sborníku pocházel od Jana Ryby a zabýval se písemným pramenem, který autora zaujal v klatovském archivu, a to dílčí cedulí, tedy dokumentem, jenž byl součástí dědického řízení.^{101]} Text nechal roku 1630 vypracovat Petr Vok Švihovský na žádost svého bratra Ferdinanda Václava a týkal se panství Dolní Lukavice. Profesoři Tomáš Jílek a Viktor Viktora, druhý jmenovaný z katedry českého jazyka, publikovali společně regionálně

95] Resumé ve dvou jazycích připojil u svého příspěvku *Tranquilla libertas – mír ve svobodě. Komenského vize mezinárodního mírového uspořádání* i prof. Kumpera, nejsou však jako resumé označena.

96] Tomáš JÍLEK, *Šedesátiny prof. PhDr. Zdeňka Macka, CSc.*, in: Jan Kumpera (red.), *Dějepis XVII*, s. 6–8; týž, *Padesátiletí katedry historie*, in: tamtéž, s. 9–16.

97] Zdeněk MACEK, *Reflexe vývoje hospodářství, zbrojení, rozpočtové a zahraniční politiky Rakouska-Uherska v českém prostředí a tisku mezi léty 1911–1914*, in: tamtéž, s. 73–91.

98] Miroslav BREITFELDER, *Metody nacistické propagandy*, in: tamtéž, s. 87–102.

99] Jan KUMPERA, *Nedopitý kalich touhy. Ohlédnutí za Janou Janusovou*, in: týž (red.), *Dějepis XVIII*, Plzeň 2000, s. 5–7.

100] Jan KUMPERA – Eva PASÁČKOVÁ, *Laudatio Mansfeldiana*, in: tamtéž, s. 7–26.

101] Jan RYBA, *Dílčí cedule panství Dolní Lukavice z r. 1630*, in: tamtéž, s. 29–39.

historický příspěvek s didaktickými aspekty, *Kulturní a duchovní vývoj v době baroka v západních Čechách*.^{102]} Na domácí literatuře postavil Alfréd Hyna příspěvek z americké historie *Druhá válka USA za nezávislost (1812–1815)*.^{103]} Příspěvků by slušel didaktický komentář, určený učitelům dějepisu, neboť jistě pro ně byl vytvořen. Karel Řeháček se ve svém sborníkovém příspěvku zaměřil na plzeňský odbor Národní jednoty pošumavské.^{104]} Z pramenů především Státního oblastního archivu v Plzni výtěžil počáteční materiál k tématu, které pak dlouho zůstalo ve středu autorova badatelského zájmu, vztahy Čechů a Němců v západočeském pohraničí. Tématem se ve svazku zabývala rovněž mladá členka katedry Milada Krausová. Její text *Sudetští Němci a české dějiny – náčrt problému*^{105]} byl zamyšlením nad identitou současných sudetských Němců a jejich současným vztahem k české historii a českému prostředí. Autorka čerpala z českých i německých zdrojů a snažila se stanovit hlavní body problematiky. Historickou sondu do problematiky pak publikovala Krausová ještě v dalším článku svazku, *Protičeské nálady v bavorsko-českém pohraničí v době Výmarské republiky*.^{106]} I Miroslav Breitfelder publikoval v rámci svého badatelského zájmu, a to stať o propagandě Třetí říše.^{107]} Posledním příspěvkem byl článek Alfréda Hyny výtěžný z dokumentů bývalého krajského výboru KSČ v Plzni, uložených ve Státním oblastním archivu tamtéž. Hyna se na jejich základě snažil sledovat postupné vytváření předpokladů pro nadcházející pokus o reformu socialismu v Plzni.

Svazek *Dějepis XIX* vyšel roku 2003. Odpovědné redakce se zhostili Jan Kumpera a Alfréd Hyna, v redakční radě došlo k drobné obměně, ing. Václava Pilku vystřídal ing. Vladislav Beránek. Recenzenty svazku byli prof. Zdeněk Macek a PaedDr. Ladislav Voldřich z Pedagogického centra v Plzni. Grafická úprava obálky se ustálila v jednoduché jednotné úpravě vnitřních publikací Západočeské univerzity. Úprava textu je bohužel opět nejednotná, část autorů uvádí poznámky pod čarou, část za textem, citace nejsou sjednoceny. Obsah je opět uveden kromě češtiny ještě ve dvou světových jazycích, němčině a angličtině. Ve sborníku publikovali vesměs členové katedry, jediným hostem byl prof. Alois Schmid z mnichovské univerzity, který zaslal článek o hraběti Chotkovi. Minimalistického editoria se zhostil Alfréd Hyna. Příspěvky jsou ve sborníku řazeny abecedně. Nabyly poněkud na rozsahu i odborné relevanci. Odkazování zůstalo nejednotné. Prvním textem byla stať Miroslava Breitfeldera *Jak se dělá úřad aneb počátky Štábu vůdcova zástupce*.^{108]} Jednalo se o solidní práci založenou na vesměs německé odborné literatuře a vydaných pramenech. Článek Alfréda Hyny *K ohlasu výzvy Dva tisíce slov v západních Čechách*^{109]} je nutno považovat za velmi pečlivou sondu do dobového tisku na avizované téma. Tomáš Jílek ve sborníku publikoval resumé svého výzkumu o česko-bavorské hranici a tzv. železné oponě.^{110]} Téma tvořilo hlavní osu jeho badatelského zájmu v druhé polovině devade-

102] Tomáš JÍLEK – Viktor VIKTORA, *Kulturní a duchovní vývoj v době baroka v západních Čechách*, in: tamtéž, s. 39–56.

103] Alfréd HYNA, *Druhá válka USA za nezávislost (1812–1815)*, in: tamtéž, s. 57–72.

104] Karel ŘEHÁČEK, *Národní jednota pošumavská v Plzni*, in: tamtéž, s. 73–84.

105] Milada KRAUSOVÁ, *Sudetští Němci a české dějiny – náčrt problému*, in: tamtéž, s. 85–92.

106] Táž, *Protičeské nálady v bavorsko-českém pohraničí v době Výmarské republiky*, in: tamtéž, s. 93–103.

107] Miroslav BREITFELDER, *Rozhlas ve službách nacistické propagandy*, in: tamtéž, s. 103–118.

108] Týž, *Jak se dělá úřad aneb počátky Štábu vůdcova zástupce*, in: Alfréd Hyna – Jan Kumpera (red.), *Dějepis XIX*, Plzeň 2003, s. 5–23.

109] Alfréd HYNA, *K ohlasu výzvy Dva tisíce slov v západních Čechách*, in: tamtéž, s. 24–42.

110] Tomáš JÍLEK, *Železná opona na česko-bavorské hranici v letech 1948–1989*, in: tamtéž, s. 43–54.

sátých let a počátkem nového tisíciletí a přineslo několik cenných odborných výstupů.¹¹¹ Stejně jako Hyna i Milada Krausová pracovala s dobovým tiskem, a to bavorským, kde se snažila vysledovat ohlas na okupaci Československa v roce 1968.¹¹² Z deníků Neunburger Zeitung, Chamer Zeitung a Moosburger Zeitung výtěžila informace, na jejichž základě konstatovala, že zájem o události v Československu kolem roku 1968 byl v Bavorsku mimořádný a že Němci vesměs projevovali Čechoslovákům sympatie a solidaritu. Krausová ve sborníku publikovala ještě jeden text, a to stať *Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů*.¹¹³ I zde pracovala zejména s tiskem, s Tachovskou jiskrou, Novou vesnicí a deníkem Pravda. Jan Kumpere publikoval ve sborníku materiálový příspěvek „*Bohemi in Roma aneb české šlépěje ve „Věčném městě“*“.¹¹⁴ Z literatury a bibliografických příruček vypracoval soupis styčných bodů v historii Čech a Říma a seznam českých osobností, které v Římě kdy působily. Sám text prezentoval jako didaktickou pomůcku pro učitele. Karel Řeháček se v rámci svého dobového již zmíněného badatelského okruhu o německé otázce v českém příhraničí zabýval proněmeckou propagandou v protektorátních školách na Přešticku.¹¹⁵ Podklady našel ve státním okresním archivu v Blovicích ve fondu okresního národního výboru v Blovicích, kde se nachází složka se zprávami o průběhu oslav založení protektorátu a narozenin Adolfa Hitlera ve školách regionu v roce 1942. Již zmíněný příspěvek mnichovského historika Aloise Schmidta nesl název *Český šlechtic ve službách císařského dvora: Rudolf hrabě Chotek jako vyslanec Marie Terezie na bavorském kurfiřtském dvoře 1745–1749*.¹¹⁶ Příspěvek byl publikován v německém jazyce. Autor čerpal zejména z rozsáhlé Chotkovy korespondence s rakouskou státní kanceláří ve Vídni, získanou z rodinného archivu Chotkových, uloženého v Praze ve státním oblastním archivu. Tento materiál připravil Schmid ke komentované edici.¹¹⁷ Závěr sborníku tvoří text Heleny Východské, který představuje výstup z kvalitativního výzkumu, jenž na téma soužití Čechů s Němci a Rusy očima české mládeže autorka provedla dotazníkovou metodou mezi plzeňskými středoškoláky.¹¹⁸ Další dva svazky sborníku jsou poněkud netypické. Svazek *Dějepis XX* je vlastně konferenčním sborníkem. Stati v něm tvoří příspěvky přednesené na konferenci Muzeum a škola, kterou spolupořádala katedra historie a Západočeské muzeum v Plzni ve dnech 2. – 3. prosince 2003 v hlavním sále Západočeského muzea a zúčastnili se jí členové katedry a regionální muzejní pracovníci. Dalším spolupořadatelem bylo Pedagogické centrum v Plzni, které akci nabídlo široké pedagogické veřejnosti na Plzeňsku.

111] Tomáš JÍLEK – Alena JÍLKOVÁ, *Železná opona: česko-bavorská hranice 1948–1989*, Plzeň 2001; Tomáš JÍLEK, *Šumava v podmínkách studené války*, in: Šumava, Praha 2003, s. 397–402; týž, *Český les: příroda a její budoucnost*, Plzeň 2003; týž, *Českosloveské stezky*, in: Český les, Praha 2005, s. 751–754; týž, *Budování železné opony po únoru 1948*, in: *Železná opona*, Praha 2006, s. 19–23; Tomáš JÍLEK – Naděžda MORÁVKOVÁ – Karel ADÁMEK – Markus MEINKE, *Na hranici dvou světů*, Plzeň 2010; Tomáš JÍLEK a kol., *Der Eiserne Vorhang*, Plzeň 2010.

112] Milada KRAUSOVÁ, *Okupace ČSSR r. 1968 očima bavorského pohraničního tisku*, in: Alfréd Hyna – Jan Kumpere (red.), *Dějepis XIX*, s. 55–72.

113] Týž, *Husitské oslavy v Tachově v režii komunistů*, in: tamtéž, s. 73–89.

114] Jan KUMPERA, „*Bohemi in Roma aneb české šlépěje ve „Věčném městě“*“, in: tamtéž, s. 90–108.

115] Karel ŘEHÁČEK, *Proněmecká propaganda v protektorátních školách přeštického okresu v roce 1939–1945*, in: tamtéž, s. 109–130.

116] Alois SCHMID, *Český šlechtic ve službách císařského dvora. Rudolf hrabě Chotek jako vyslanec Marie Terezie na bavorském kurfiřtském dvoře 1745–1749*, in: tamtéž, s. 130–154.

117] Alois SCHMID – Dietmar GRYPY (ed.), *Die Berichte der diplomatischen Vertreter des Kaiserhofes aus München an die Staatskanzlei zu Wien während der Regierungszeit des Kurfürsten Max III. Joseph*, München 2000.

118] Helena VÝCHODSKÁ, *Výzkum názorů mládeže v ČR na historické soužití Čechů s Němci a Rusy*, in: Alfréd Hyna – Jan Kumpere (red.), *Dějepis XIX*, s. 155–179.

Sborník redigoval Jan Kumpere.^{119]} Svazek označený jako *Dějepis XXI* je také neobvyklým pojetím katedrálního periodika.^{120]} Má podtitul *Věnováno profesoru PhDr. Tomáši Jilkovi, CSc., emeritnímu vedoucímu katedry historie, k sedmdesátým narozeninám*. Obsahuje krátký jubilejní článek oslavenci, pod nímž jsou podepsáni členové katedry, a výběrový soupis Jilkových prací, bez uvedení autora soupisu, dále pak krátkou profesní charakteristiku a výběrovou bibliografii všech stálých členů katedry. Externisté zde uvedeni nejsou. Redaktory svazku byli Jan Kumpere a Miroslav Breitfelder, redakční rada deklarovaná v tiráži, kterou čtenář najde na zadních deskách, je totožná se složením uvedeným ve svazcích *Dějepis XVIII* a *Dějepis XIX*.

Svazek *Dějepis XXII* je věnován šedesátinám prof. Jana Kumpery. Nese podtitul *Třicet let učitelem učitelů dějepisu*.^{121]} Sborník vyšel roku 2006 a redigovali ho Miroslav Breitfelder a Milada Krausová. Tabula gratuloria obsahuje na třicet jmen, sborník na třicet příspěvků. Kromě členů katedry sborník obohatili Kumperovi spolužáci, přátelé, žáci, mezi gratulanty najdeme Miroslava Hrocha, Eduarda Maura, Jaroslava Pánka, Svatavu Rakovou, Radka Fukalu, Viktora Viktora či Markétu Pánkovou. Z řad členů katedry publikovali příspěvek jen Jiří Stočes,^{122]} Miroslav Breitfelder^{123]} a Milada Krausová.^{124]} Téma-tická jednota nebyla redakci požadována, přesto se redaktor Breitfelder rozhodl k určitému strukturování. Prvních šest studií je označeno za nadčasové a přehledové, další oddíl devatenácti příspěvků se zabývá různými obdobími dějin a texty jsou seřazeny chronologicky, třetí část je speciální pozorností pro oslavence, neboť je věnována celoživotnímu badatelskému zaměření prof. Kumpery, tedy komeniologii. Sborník patří v rámci svazků vydaných katedrou po roce 1989 k nejkvalitnějším, a to obsahově i formálně. Konečně byla sjednocena úprava příspěvků. Odkazovací poznámky se ustálily dole pod čarou. Ke škodě věci však redakce rezignovala na cizojazyčná resumé a na vícejazyčnost obsahu. Svazek, stejně jako předchozí dva, rezignoval na odborné recenzenty.

Předposlední svazek řady *Dějepis*, s číslem XXIII, vyšel roku 2008.^{125]} Svazek je věnován šedesátému výročí trvání katedry. Začíná ohlédnutím obou katedrálních doyenů, prof. Tomáše Jílka a prof. Jana Kumpery, za vývojem a dějinami katedry.^{126]} Následuje pasáž pojmenovaná *Memoria vestri*, v níž čtenář najde jednáct jubilejních článků a nekrologů věnovaných významným osobnostem katedry, jež už tou dobou nebyly mezi živými. Sborník pak pokračuje příspěvky členů katedry a dvou hostí, archivářů-absolventů katedry, Jana Fáka a Karla Řeháčka. Miroslav Breitfelder přispěl do sborníku statí *Volkssport a jeho proces*.^{127]} Autor se v něm zabýval problematikou branného sportu v nacistickém Německu a v českém pohraničí před druhou světovou válkou. Vycházel při tom z domácí i německé literatury. Jiří Fák z muzea v Mariánské Týnici se věnoval muzejnictví na severním Plzeňsku, a to jak z hlediska historického, tak z hlediska současné situace.^{128]} Milada Krausová ve svém příspěvku *O druhdy velikém protivníku pravdy a přijímání z kalicha*.

119] Jan KUMPERA (red.), *Dějepis XX*, Plzeň 2004.

120] Miroslav BREITFELDER – Jan KUMPERA (red.), *Dějepis XXI*, Plzeň 2004.

121] Miroslav BREITFELDER – Milada KRAUSOVÁ (red.), *Dějepis XXII*, Plzeň 2006.

122] Jiří STOČES, *Kvestie Tomáše Akvinského o povaze učitelského povolání*, in: tamtéž, s. 20–27.

123] Miroslav BREITFELDER, *Stranícké obzvláštnosti nacistické zahraniční politiky*, in: tamtéž, s. 265–274.

124] Milada KRAUSOVÁ, *Západočeské A–Z husitské tradice*, in: tamtéž, s. 50–60.

125] Miroslav BREITFELDER (red.), *Dějepis XXIII*, Plzeň 2008.

126] Tomáš JÍLEK – Jan KUMPERA, *Šedesátiletí katedry historie Pedagogické fakulty ZČU v Plzni*, in: tamtéž, s. 5–13.

127] Miroslav BREITFELDER, *Volkssport a jeho proces*, in: tamtéž, s. 48–60.

128] Jan FÁK, *Muzejnictví a regionalistka na severním Plzeňsku*, in: tamtéž, s. 61–72.

Literární prvotina Jany Janusové^{129]} zkoumala publikaci Jany Janusové *Labuť a kalich*^{130]} a jeho hlavní postavu Bohuslava ze Švamberka ve světle nových interpretací husitství na česko-bavorské hranici. Jan Kumpere v článku „*Zmije svírá hrdlo tvoje, železná vlasti má*“ podal obraz plzeňského buditele Josefa Františka Smetany.^{131]} Naděžda Morávková se ve své stati *Hospodářské a sociální dějiny v poválečné plzeňské historiografii*^{132]} zabývala problematikou hospodářských a sociální dějiny v dílech plzeňských poválečných dějepisců. Zdrojem textů byly kromě monografií autorů i sborníky *Minulostí Plzně a Plzeňska*, *Minulostí Západočeského kraje*, *Sborníky katedry historie Pedagogické fakulty v Plzni* a také diplomové práce absolventů Pedagogické fakulty v Plzni. Součástí článku je graf znázorňující vývoj autorského zájmu o problematiku v Plzni v jednotlivých rocích v období 1958–2006. Dalším příspěvkem svazku je stať Evy Muškové *Přehled a hodnocení diplomových prací se zaměřením na dějiny kultury*.^{133]} Autorka se zabývala závěrečnými pracemi studentů katedry historie Pedagogické fakulty v Plzni od jejich počátků do roku 2007. Svazek zakončil text Karla Řeháčka *Konec velké války a vznik Československa ve světle památníků okresních četnických velitelství a četnických stanic*.^{134]} Autor pro příspěvek výtěžil 31 památníků okresních četnických velitelství a četnických stanic z širšího Plzeňska, zejména Blatenska, Blovicka, Přešticka, Kralovicka, Horšovskotýnska a Horažďovicka, uložených v archivním souboru Fondu Veřejné bezpečnosti z bývalého kraje Plzeň ve Státním oblastním archivu v Plzni. Většina příspěvků má resumé v cizím jazyce.

Výrazná změna podoby sborníku, a to nejen po stránce grafické, ale i strukturální a redakční, je patrná ve svazku *Dějepis XXIV* z roku 2010, kdy se redakce spolu s Miroslavem Breitfelderem ujala Naděžda Morávková. Ta iniciovala sjednocení pokynů autorům příspěvků, recenzní řízení, zavedení abstraktů a klíčových slov v českém a anglickém jazyce, uvedení zdrojů a literatury, seznamu autorů s kontakty, citačního předpisu pro autory, uvedení vzoru citace sborníku. Sborník pro katedru vydalo komerční vydavatelství via-Centrum. Grafická podoba obálky i vnitřku nabyła vzhledu moderního periodika. Svazek byl sjednocen i tematicky, představil výsledky výzkumu katedry podpořeného evropským grantem Cíl 3 o historii česko-bavorského pohraničí v letech 1945–2008. V rámci tématu publikovali ve sborníku Miroslav Breitfelder, Naděžda Morávková, Tomáš Jílek, Milada Krausová a Karel Řeháček z katedry, jako hosté pak Rainhold Balk, velitel policie Spolkové republiky Německo ve výslužbě, ing. Adolf Rázek z Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu v Praze, Markus Alexander Meinke z regensburšké univerzity a dr. Eugenie von Trützschler z Ilmenau. Německé příspěvky byly otištěny v původním jazyce. Všechny české příspěvky mají buďto anglické či německé resumé, německé příspěvky pak české.^{135]} I přestože svazek č. 24 doznal výrazných modernizačních změn, přestal již

129] Milada KRAUSOVÁ, *O druhdy velikém protivníku pravdy a přijímání z kalicha. Literární prvotina Jany Janusové*, in: tamtéž, s. 73–87.

130] Jana JANUSOVÁ, *Labuť a kalich*, Plzeň 1987.

131] Jan KUMPERA, „*Zmije svírá hrdlo tvoje, železná vlasti má*.“ *Názory a postoje Josefa Františka Smetany – plzeňského vlasteneckého kněze, přírodovědce, historika a básníka*, in: *Dějepis XXIII*, s. 88–101.

132] Naděžda MORÁVKOVÁ, *Hospodářské a sociální dějiny v poválečné plzeňské historiografii*, in: tamtéž, s. 102–118.

133] Eva MUŠKOVÁ, *Přehled a hodnocení diplomových prací se zaměřením na dějiny kultury*, in: tamtéž, s. 119–130.

134] Karel ŘEHÁČEK, *Konec velké války a vznik Československa ve světle památníků okresních četnických velitelství a četnických stanic*, in: tamtéž, s. 131–141.

135] Miroslav BREITFELDER – Naděžda MORÁVKOVÁ (red.), *Dějepis XXIV. Sborník katedry historie*, Plzeň 2011. (Reinhold BALK, *Der Bundesgrenzschutz in der Überwachung der bayerisch-böhmischen Grenze in den*

jako katedrální periodikum vyhovovat i v této podobě. Bylo nutné provést zásadní změnu. V roce 2014 iniciovala Naděžda Morávková transformaci dosavadního zaostávajícího sborníku v moderní odborný časopis. Výkonnou redakcí byl spolu s ní pověřen doc. Jan Kilián. Periodikum začalo vycházet roku 2015 pod názvem *Bohemiae Occidentalis Historica*. Jedná se o recenzovaný odborný časopis s periodicitou dva výtisky za rok a registrovaný Ministerstvem kultury ČR. Bylo mu též přiděleno řádné číslo mezinárodního číselníku pro periodika – ISSN.^{136]} Periodiku byly zřízeny internetové stránky.^{137]} Časopis je zaměřen nejen na region západních Čech a otevřený zejména mladým historikům. Redakční rada a redakční okruh sdružují významné odborníky domácí i ze zahraničí.^{138]} Katedra tak získala důstojného nástupce Čepelákova Sborníku, periodikum, které odpovídá náročným požadavkům kladeným na moderní odborný časopis a může se rovnat obdobným médiím vydávaným ostatními historickými katedrami ve státě.

V roce 2010 založila dr. Morávková v rámci Střediska pro orální historii SOHI při katedře časopis pro orální historii. Periodikum se zaměřuje na orálně historický výzkum a jeho využití zejména v moderní historiografii a didaktice. Od počátku bylo zakladatelům střediska SOHI jasné, že jedním z hlavních cílů střediska je založit solidní, recenzovaný časopis, důstojnou publikační tribunu orální historie, nejen pro potřeby regionu. Nový časopis byl nazván MEMO a je otevřený odborníkům a zájemcům v oboru, a to nejen v rámci České republiky, ale i mimo ni.^{139]} Zejména se snaží zaměřovat na teoretické a metodo-

Jahren 1950–1990 mit Schwerpunkt Grenzschutzabteilung Schwandorf. Spolková ochrana hranic: střežení bavorsko – české hranice v letech 1950–1990 se zaměřením na Útvar ochrany hranic ve Schwandorfu, s. 8–19; Miroslav BREITFELDER, *Roosevelt, Stalin a prehistorie železné opony*, s. 20–29; Tomáš JÍLEK, *Závěrečné vojenské operace americké armády v česko-bavorském pohraničí a jejich úloha v západočeském regionu*, s. 30–35; týž, *Protiprávní praktiky komunistického režimu po únoru 1948 v česko-bavorském příhraničí*, s. 36–41; Milada KRAUSOVÁ, *Hra za oponou – „Drachenstich“ ve Furth im Wald v padesátých letech 20. století a jeho proměny*, s. 42–59; Markus MEINKE, *Eine verpasste Gelegenheit? Der Grenzübergang Höll – Lisková und die Bemühungen um seine Wiedereröffnung. Promeškaná příležitost? Hraniční přechod Höll – Lisková a snaha o jeho znovuotevření*, s. 60–89; Naděžda MORÁVKOVÁ, *Legislativa, administrativa a cestování přes západní hranici za socialismu: možnosti a meze*, s. 90–99; Adolf RÁZEK, *Vznik a proměny Železné opony: Začátky*, s. 100–121; Karel ŘEHÁČEK, *Organizace ostrahy česko-bavorské státní hranice na Plzeňsku od května 1945 do února 1948*, in: tamtéž, s. 122–149; Eugenie von TRÜTZSCHLER, *Die Grenze zwischen Ost und Ost – Die Zusammenarbeit im Geiste der altösterreichischen Biertischideologie und dem preußischen Gehorsamsdrill. Die Bruderstaaten Tschechoslowakische Sozialistische Republik und die Deutsche Demokratische Republik im gesamteuropäischen Kontext (1960–1990). Hranice mezi Východem a Západem – spolupráce v duchu starorakouské pивní ideologie a pruského drilu. ČSSR a NDR – „bratrské státy“ v celoevropském kontextu (1960–1990)*, s. 150–190.

136] Evidence MK ČR pod číslem E 22137. ISBN řady je 2336–7547.

137] <http://fpe.zcu.cz/periodika.html>.

138] Výkonná redakce časopisu *Bohemiae occidentalis historica*: Doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D. (vedoucí a výkonný redaktor) – Katedra historie, FPE ZČU v Plzni; PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D. (zástupce vedoucího redaktora) – Katedra historie, FPE ZČU v Plzni. Redakční rada: Prof. PhDr. Jan Kumpere, CSc. – Katedra historie, FPE ZČU v Plzni, PhDr. Miroslav Breitfelder, Ph.D. – Katedra historie, FPE ZČU v Plzni, PaedDr. Helena Východská – Katedra historie, FPE ZČU v Plzni, Prof. PhDr. Eduard Maur, CSc. – Ústav českých dějin, FF UK Praha, Prof. PhDr. Jaroslav Čechura, CSc. – Ústav českých dějin, FF UK Praha, Doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D. – Historický ústav AV ČR Praha, PhDr. Robert Šimůnek, Ph.D. – Historický ústav AV ČR Praha, Mgr. Pavel Kodera, Ph.D. – Národní technické muzeum Praha, PhDr. Oldřich Kortus, Ph.D. Mezinárodní redakční rada (International editorial board): Prof. Dr. Hans Medick – Freie Universität Berlin, ao. Univ.- Prof. Dr. Lothar Höbelt – Institut für Geschichte, Universität Wien, Prof. Dr. Bernd Roeck – Historisches Seminar, Universität Zürich, o. Univ.- Prof. Dr. Helmut Flachenecker, M. A. – Institut für Geschichte, Universität Würzburg, Prof. PhDr. Peter Kónya, Ph.D. – Inštitút histórie, Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, Prof. em. Dr. Franz Machilek – Lehrstuhl für Mittelalterliche Geschichte, Universität Bamberg, Prof. Olivier Chaline – Centre d'histoire de l'Europe centrale, Université Paris IV – Sorbonne, Priv.-Doz. Dr. Robert Rebitsch – Institut für Geschichtswissenschaften und Europäische Ethnologie, Universität Innsbruck, Dr. Lucyna Harc – Instytut Historyczny, Uniwersytet Wrocławski.

139] MEMO. *Časopis pro orální historii/Oral History Journal*, 2011 – . ISSN 1804–753X (Print); 1804–7548 (Online),

logické příspěvky, které pomohou budovat a profilovat tvář mladé české orální historie, vítá zajímavé zkušenosti i příklady dobré praxe. Časopis používá český a anglický jazyk. Struktura časopisu vypovídá o jeho záměrech. Názvy jednotlivých rubrik napovídají, že kromě již zmíněné teorie a metodologie orální historie přináší samotné vzpomínky, rozhovory a další materiály osobního charakteru. Podporuje také výzkum v oblasti lidového historického vyprávění, folklóru jako historického pramene a výzkum historických tradic. Jednou z priorit periodika je didaktická aplikace orální historie ve výuce dějepisu a dalších předmětů okruhu Člověk a společnost na základních i středních školách. Zabývá se i metodikou orální historie pro potřeby výuky a vědecké práce v oblasti historie na školách vysokých, popřípadě přímo výukou orální historie jako disciplíny. Přináší zajímavé zprávy z odborných kruhů orální historie u nás i ve světě, zejména zprávy o konferencích a odborných seminářích, upozorňuje na zajímavé knižní tituly, časopisecké články a další publikační výstupy v oboru. Sleduje formou medailonků či rozhovorů významné osobnosti orální historie a představuje je čtenářům, stejně jako jejich aktivity a dílo. Časopis vychází dvakrát ročně a má jak elektronickou internetovou, tak klasickou papírovou formu. Pro redakční práci i působení v širším redakčním okruhu se podařilo získat přední odborníky národní orální historie i světové špičky v oboru.^{140]} Časopis je v rámci republiky unikátní a doposud představuje celonárodní tribunu orální historie. Je od začátku podporován Českou asociací orální historie COHA a Centrem orální historie při Ústavu soudobých dějin Akademie věd České republiky. Obě katedrální periodika mají před sebou slibnou budoucnost. Každé z nich plní v rámci odborného zaměření dvou speciální funkci. Obě se snaží svým charakterem navázat na tradici pečlivé čepelákovské redakce.

The emergence and development of professional journal at the Department of History at the Faculty of Education in Pilsen in the years 1958–2016

Summary

The article deals with the emergence and development of the professional journal of history department at Pilsen Faculty of Education. The periodical was founded in 1958 and its „father“ and chief editor was the Head of the Department prof. Václav Čepelák. Čepelák was an long time experienced editor and held a high professional level of the journal. With the advent of new editorial staff led by prof. Jindřich Vacek, however, were gradually

140] Redakční rada časopisu MEMO: vedoucí: Naděžda Morávková (Západočeská univerzita v Plzni); členové: Joanna Bornat (The Open University, Milton Keynes), Michal Louč, (Fakulta filozofická Univerzity Pardubice), Pavel Mücke (Akademie věd České), Miroslav Vaněk (Akademie věd České republiky), Marie Fritzová (Západočeská univerzita v Plzni). Redakční okruh: Zdeněk Beneš (Karlova univerzita Praha), Joanna Bornat (The Open University, Milton Keynes), Doug Boyd (University of Kentucky Libraries, Lexington, U. S. A.), Ivo Budil (Západočeská univerzita v Plzni), Mónica Patricia Cadenas Erazo (Lima, Peru), Ismail Demirçioğlu (Karadeniz Technical University, Trabzon, Turkey), Panos Dimisianos (Corfu, Greece), Karel Foud (Národní památkový ústav Plzeň), Blažena Gracová (Ostravská univerzita v Ostravě), Albert van Jaarsveld (University of Zululand, KwaDlangezwa, South Africa), Bohumil Jiroušek (Jihočeská univerzita České Budějovice), Jan Kumpere (Západočeská univerzita v Plzni), Pavel Mücke (Akademie věd České republiky), Dana Musilová (Univerzita Hradec Králové), Radikobo Ntsimane (University of KwaZulu-Natal, Pietermaritzburg, South Africa), Nina Pavelčíková (Ostravská univerzita v Ostravě), Jiří Petráš (Jihočeské muzeum České Budějovice), Valeria Rotershteyn (Moscow Economic School, Moscow, Russia), Karel Řeháček (Státní oblastní archiv Plzeň), Michael Sesling (Audio Transcription Center, Boston, U. S. A.), Petra Schindler (Akademie věd České republiky), Ibrahima Thioub (Cheikh Anta Diop University, Dakar), Marta Ulrychová (Západočeská univerzita v Plzni), Pavel Urbášek (Univerzita Palackého Olomouc), Lukáš Valeš (Newton College, Brno), Miroslav Vaněk (Akademie věd České republiky), Bohdan Zilynskyj (Karlova univerzita Praha).

lengthening the time spacing between the numbers and the magazine was losing quality. Neither the beginning of the second half of the eighties and nineties years of the magazine failed to return his level from Čepelák's times. Only since the union no. XXII we can watch some improvement. Periodical was outdated and did not meet the current demands of professional trend. In 2015, the original journal of the Department was replaced by modern trade magazine *Bohemiae Occidentalis Historica*.

SBORNÍK
PEDAGOGICKÉHO INSTITUTU
V PLZNI

MARXISMUS-LENINISMUS
A DĚJEPIS V

Státní pedagogické nakladatelství

Desky 5. svazku katedrálního sborníku, 1963.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta pedagogická

DĚJEPIS XXIII

sborník katedry historie

*Napsán a sestaven k šedesátým narozeninám katedry
1948 – 2008*

Plzeň 2008

Katedrální sborník v době prof. Jílka a prof. Kumpéry.